ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Εσωτερικοῦ δρ. 10.—Ἐξωτερικοῦ φρ.χρ.12.—Ρωσ. ρούβλ. 5.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀγὼν Κάλλους.
Ἡ μεγάλη κοσμοϊστορικὴ ἁμαρτία. Μελέτη ἐθνολογικὴ ὑπὸ Β. Ψιλάκη.
Στιχουργικά, ὑπὸ Α. Ρ. Ρ. Ραγκαβῆ.
Ὀλεθρία ἐντολή, ἐπεισόδιον τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου, κατὰ τὸν Eugene Schmitt, ὑπὸ Χ. Χέλμη.
Ἡ εὐτυχία, ποίημα Γ. Β Τσοκοπούλου.
Οὐάσεγκτων. Ἀμερικανικαὶ ἀναμνήσεις, ὑπὸ Γ. Δ. Κ. Τέλος.
Ἐκείνη (ἥτις πρέπει νὰ ὑπακούηται), μυθιστορία RIDER HAGGARD. Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ, ὑπὸ Α. Ἀμπάτη (Συνέχεια).
Τοῦ ἔξω κόσμου: Ὁ στρατὸς τῆς σωτηρίας, ὑπὸ Γ. Φραγκούδη.
Ψηφιδωτόν.
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια. — Ἐξωτερικά.— Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.— Καλλιτεχνία.
Ἐφημερίδες. Ἀνέκδοτα, περίεργα, ποικίλα.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα Βιβλία.

ΑΓΩΝ ΚΑΛΛΟΥΣ

Οἱ πρόγονοι ἡμῶν, οἱ διὰ τῆς λατρείας τοῦ καλοῦ ἰδίᾳ ἀναδειχθέντες, συχνοὺς ἐτέλουν ἀγῶνας κάλλους καὶ ἐν τοῖς νικῶσιν ἐβράβευον τῶν θεῶν τοὺς εὐνοουμένους.

Ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἐκείνοις τὸ καλὸν ἐπεδείκνυε τοὺς ἐντελεστέρους ἀντιπροσώπους αὐτοῦ καὶ αἱ Τέχναι βλέπουσαι αὐτούς, ἐξωραΐσθησαν καὶ ἐπεκλήθησαν ἔκτοτε ὡραῖαι.

Ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἐκείνοις, αἱ ὡραῖαι τέχναι διέκρινον τοῦ Θείου τὰ γνωρίσματα καὶ ἀνεβίβασαν ἐν τῷ οὐρανῷ τοὺς θνητούς, καὶ κατεβίβασαν ἐν τῇ γῇ τὴν Ἀθανασίαν, ἣν ἔτι τηροῦσιν.

* * *

Ὁ πρῶτος ἀγὼν κάλλους, ὃν σήμερον προκηρύττομεν, εἶνε ἀγὼν νηπίων. Καλοῦνται νὰ διαγωνισθῶσι διὰ τοῦ κάλλους των οἱ ἀληθεῖς ἀντιπρόσωποι τῶν ἀγγέλων ἐπὶ τῆς γῆς. Τὰ μέχρι 3 ἐτῶν νήπια, ἀνεξαρτήτως τάξεως καὶ φύλου.

Αἱ δυνάμεις αὐτῶν δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν δι' ἄλλου τρόπου κάθοδον ἐν τῷ σταδίῳ ἢ τὴν διὰ φωτογραφιῶν, ἃς παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν ἡμῖν οἱ γονεῖς των. Ἐκ τούτων ἐπιτροπὴ καλλιτεχνῶν θὰ διακρίνῃ τὸν πρῶτον θελκτικὸν νικητὴν ἢ τὴν νικήτριαν, οὕτινος εἰκόνα καλλιτεχνικὴν θὰ δημοσιεύσωμεν καὶ τὸ ὄνομα—ἂν ἐπιτραπῇ—θὰ παραδώσωμεν εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων.

Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ἀγωνιστῶν τοὺς ὡραιοτέρους, ἐν μεγάλῃ εἰκόνι συμπεριλαμβάνοντες, θὰ παραδώσωμεν ἐπίσης εἰς τὸν θαυμασμὸν τοῦ κοινοῦ καὶ τὴν μελέτην τῆς Τέχνης.

Ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΚΟΣΜΟΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΜΑΡΤΙΑ

(Μελέτη ἐθνολογική).

Ὅτε ὁ Σαιξπείρειος βασιλεὺς Λήρ, ἐγκαταλελειμμένος ὑπὸ πάντων, κρούει ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς καὶ ἐν μέσῳ τῆς θυέλλης μάτην τὴν θύραν τῶν θυγατέρων αὐτοῦ, ἔχων δὲ τὴν πολιὰν κόμην ἀναπεφυρμένην καὶ εἰς τὰς πνοὰς τῶν ἀνέμων ἀναπεπταμένην, διηγεῖται μετὰ πόνου ἀνεκφράστου εἰς τὰ μαινόμενα στοιχεῖα τὴν παρὰ φύσιν ἀχαριστίαν τῆς Ῥεγάνης του· ὅτε τὸ σφοδρότατον ψυχικὸν αὐτοῦ ἄλγος ἐκρήγνυται εἰς τὰς φοβερὰς ταύτας λέξεις, «ἐγὼ τὰ πάντα ὑμῖν ἐδώρησα», τίς ἀνθρωπίνως ὄντως μεμορφωμένος δύναται νὰ μὴ παραδεχθῇ, ὅτι τὸ ἀνθρώπινον γένος, πάντα τὰ ἔθνη καὶ αἱ φυλαὶ ὁμοιοτρόπως προσηνέχθησαν πρὸς τὴν τῶν πάντων δωροδότειραν Ἑλλάδα; Ὑπῆρξεν ἐν ἀνθρώποις χρόνος, καθ' ὃν ἓν μόνον ἔθνος, εἷς μόνος λαὸς εἰργάζετο καὶ ἐπόνει οὐ μόνον ἐπαξίως τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ ἀποστολῆς, ἀλλὰ καὶ πρὸς διδασκαλίαν καὶ ὠφέλειαν πάντων ἀνεξαιρέτως. Ἐνῷ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τότε καὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς πασῶν τῶν ἄλλων χωρῶν ὠρχοῦντο τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ, οἱ δ' ἄνθρωποι φόβῳ αὐτῶν ἀπεκρύπτοντο εἰς ἄντρα καὶ σπήλαια καὶ ὀπάς, ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡμιθέων χώρᾳ, ὁ μὲν γενάρχης αὐτῆς Προμηθεὺς ἥρπαζεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ καὶ παρέδιδεν αὐτὰ εἰς τὸν γυμνὸν καὶ ἄοπλον καὶ ἄστρωτον ἄνθρωπον, ὁ δ' Ἑρμῆς διένεμεν ἐπὶ πάντας πρὸς κοινωνικὴν συναρμογὴν δίκην τε καὶ νέμεσιν, αἱ δὲ Μοῦσαι καὶ αἱ Χάριτες ᾖδον ἐν συναυλίᾳ καὶ ἐχόρευον ὑπὸ τὸ συναρμόνιον τοῦ τελείου ἀνθρωπισμοῦ μέλος. Ἀπὸ τῶν αἰνιττομένων καὶ νοουμένων ὑπὸ τοῦ κοσμοβοήτου ἐποποιοῦ προϊστορικῶν χρόνων μέχρις αὐτῆς τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν σειρᾷ ἀδιασπάστῳ εἴκοσι καὶ ἓξ μακρῶν ἑκατονταετηρίδων καὶ ἐπέκεινα, δὲν διέλειπεν ὁ περιούσιος οὗτος λαὸς ἐργαζόμενος οὕτως, ὡσεὶ ἐτάχθη ἄνωθεν καὶ ἐπέμφθη ἐπὶ τῆς γῆς διδάσκαλος αὐτὸς ἀποκλειστικῶς τῶν ἄλλων καὶ χειραγωγὸς αὐτῶν. Ποσάκις, ἐνῷ οὕτω θείως εἰργάζετο, δὲν ἐπῆλθον καὶ ἐπέπεσον ἐπ' αὐτὸν πάντοθεν μανιωδῶς ἔθνη καὶ λαοί, διότι ἐθεωρεῖτο εὐδαίμων καὶ εὐτυχὴς ἐκ τῆς προσηκούσης εἰς ἄνθρωπον ἐργασίας; Δὲν ἦτο, ὡς ἔδειξε, προωρισμένος εἰς πόλεμον καὶ κατακτήσεις καὶ κοσμοκρατορίας, διότι εἶχεν ἀποστολὴν ἀνθρωπιστικὴν καὶ ἐδογμάτιζεν ὅτι ὁ πόλεμος ἐν ἀνθρώποις εἶνε ἐξαίρεσις μόνον καὶ οὐχὶ κανών· παρὰ τὴν φυσικὴν ὅμως ταύτην αὐτοῦ ῥοπὴν ποσάκις δὲν ἀντεπάλαισε πρὸς ἀπανθρώπους ἐναντίους; λαμπρῶς δὲ καὶ ὑπερανθρώπως κατά τε γῆν καὶ θάλασσαν ἀγωνισάμενος ποσάκις δὲν περιέσωσε τὸν ἀνθρώπινον πολιτισμὸν ἐκ τοῦ τῆς ἀπωλείας βυθοῦ καὶ τηλαυγέστερον ἐξ αὐτοῦ ἀνείλκυσε;

Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν τὰ ἔθνη καὶ οἱ λαοὶ δὲν εἶχον γαλουχηθῆ ἔτι καὶ ἐκτραφῆ πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς, ἐν ὅσῳ δὲν διετέλουν ἐν ἐπιγνώσει τῶν δώρων, τὰ ὁποῖα τόσῳ γενναίως καὶ ἀφειδῶς ἐκ τῆς χώρας ταύτης ἔλαβον, ἦσαν πως συγγνωστοί. Ἀλλ' ἀφοῦ οὕτως ἀδρῶς ἐγαλακτοτροφήθησαν, ἀφοῦ οὕτως ἐκ τοῦ ἁπλέτου τῆς μητρὸς τῆς σοφίας φωτὸς ἐλλαμφθέντες ἀνεγεννήθησαν, ἐπετρέπετο τοῦ λοιποῦ οὐ μόνον νὰ ἀδιαφορῶσι καὶ νὰ ἀποστρέφωσιν τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῆς τόσῳ δεινῶς κακουμένης καὶ πασχούσης ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀνθρωπομόρφων τεράτων δωροδότιδος καὶ εὐεργέτιδος, ἀλλὰ καὶ νὰ συνεργῶσιν εἰς τὴν τελείαν αὐτῆς ἀπώλειαν καὶ ἐξαφάνισιν; «Ἐγὼ ὑμῖν», ἐκτείνουσα αὕτη τὰς χεῖρας περιπαθῶς πρὸς τοὺς εὐεργετηθέντας ἀνέκραζεν ἑκάστοτε γοερῶς πληττομένη, ὡς ὁ σαιξπείρειος γέρων βασιλεύς, «ἐδώρησα πᾶν ὅ,τι πολύτιμον ἐν ἀνθρώποις κέκτησθε· ἐγὼ ὑμᾶς ἐπροίκισα διὰ τῆς κατ' ἄνθρωπον πολυειδοῦς σοφίας, ἐγὼ δὲ καὶ ἔσωσα καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀνήγαγον διὰ τῆς ἀνακηρύξεως τῆς τοῦ Θεανθρώπου θρησκείας· τυγχάνω πανθομολογουμένως πάντων ὑμῶν πιστωτής, σύμπαντες δ' οὕτω ὀφείλετέ μοι τὴν ἡμέρωσιν καὶ τὸν ἀνθρωπισμόν». Ἐν τούτοις φωνὴ ἐν ἐρήμῳ βοῶντος. Οἱ κοσμοκρατορήσαντες ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἄξεστοι καὶ τραχεῖς Ῥωμαῖοι πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἐμαρτύρησαν, ὅτι καίπερ νικήσαντες τὴν Ἑλλάδα, ἡττήθησαν οὐδὲν ἧττον ὑπ' αὐτῆς· καὶ Σκιπίωνες καὶ Λαίλιοι καὶ Νοβιλίορες καὶ Φούριοι καὶ ὁ λοιπὸς τῶν μεγαλωνύμων ἀνδρῶν ἐν Ῥώμῃ θίασος μεθ' ὅλας τὰς ἀμειλίκτους ἐπιθέσεις καὶ ὑλακὰς τοῦ Μ. Πορκίου Κάτωνος καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ αὐτὸν συντηρητικῶν ὑπέκυψαν εἰς τὸν ἑλληνιστικὸν πολιτισμὸν τῶν περὶ τὸν ἀκαδημαϊκὸν Καρνεάδην, τὸν στωϊκὸν Διογένη, τὸν περιπατητικὸν Κριτόλαον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐπικαλουμένους χλευαστικῶς γραικύλους· ὡς δὲ τὰ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἔχομεν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν, οὕτως ἐν τῷ τότε ρωμαϊκῷ κόσμῳ ἐπεβλήθη ὁ πολιτισμὸς ὁ ἑλληνικός, τουτέστιν ὁ εὐγενὴς καὶ φαεσφόρος Ἑλληνισμός. Οὕτω συναναμιγείσης τότε τῆς ὕλης καὶ τοῦ πνεύματος, ἐκανονίσθησαν αἱ κατ' ἄνθρωπον ἀστικαὶ σχέσεις. Τὰ προκύψαντα ὅμως ἐκ τῆς δημιουργίας καὶ τοῦ κόσμου ἐκείνου ἔθνη καὶ οἱ λαοί, εἰ καὶ Χριστιανοὶ καὶ μηκέτι ὄντες ἐν τῇ καταστάσει τῆς κατὰ τὸν μεσαίωνα μεταναστεύσεως τῶν ἐθνῶν, ἀ-

ραντες ἐπ' ὤμου τὸν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος ἐπιπίπτουσιν οὐχὶ κατὰ τῶν ἀπίστων καὶ βαρβάρων, ἀλλὰ κατὰ τοῦ λαοῦ κυρίως ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἐνῷ εἰργάζετο καὶ πάλιν ἀνεγεννᾶτο, ἐπάλαιεν ἐν ταὐτῷ καὶ ἠγωνίζετο καὶ αὖθις ἀνενδότως κατὰ τῶν ἐξ ἀνατολῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ ἐπελάσεων πολυωνύμων βαρβάρων. Καὶ ἡ μὲν φορὰ τῶν πολιτικῶν περιστάσεων καὶ ἡ ἐπὶ τῇ παραβάσει τοῦ ἐν τοῖς γενομένοις φυσικοῦ δικαίου νέμεσις ἐπανήγαγον μετ' οὐ πολύ, μετὰ δύο μόλις γενεάς, τὸ πρῶην ἐν τῇ Ἀνατολῇ καθεστώς. Ἀλλ' ἐν τίνι καὶ ποίᾳ καταστάσει; Ἀφοῦ ἡ βασιλικὴ ἡμῶν ἀλουργίς, ἡ ἐπὶ τοσαύτας ἑκατονταετηρίδας μετὰ Κωνσταντῖνον τὸν Α' ὡς αἰγὶς τοῦ Διὸς παν-σθενής, ἀποσοβοῦσα διηνεκῶς τὰς ἐξ ἀνατολῶν καὶ βορρᾶ ἐπιμαινομένας θυέλλας, διεσύρθη καὶ κατεκερματίσθη πλὴν τοῦ ἀπολειφθέντος εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς τεμαχίου εἰς πολυάριθμα ῥάκη, τὰ ὁποῖα πρὸς ἀλλήλους διένειμαν Γάλλοι, Ἐνετοί, Γενουᾶται, Ἰωαννῖται. Μελιταῖοι, Νορμανδοί, Καταλάνοι καὶ ἄλλοι, ὡς οἱ Ἰουδαῖοι διεμερίσαντο τὰ τοῦ Ἰησοῦ ἱμάτια. Ἰδοὺ ἀνταπόδοσις χριστιανικὴ καὶ εὐρωπαϊκή, εἰς ἣν ἐπεφυλάσσετο μείζων ἔτι καὶ ἀπεχθεστέρα. Τὰ ῥάκη ταῦτα, ἐν οἷς ἐλεεινῶς περιετυλίχθησαν οἱ σφετεριταί, δὲν ἴσχυσαν νὰ διαφυλάξωσιν οὔτε αὐτοὺς καὶ σώσωσιν ἀπὸ τῶν μανιωδῶν ἐπελάσεων τοῦ ὀσημέραι ἐξ ἀνατολῶν χωροῦντος ἐπὶ πάντας ἀγρίου βαρβαρισμοῦ. Τὸ μέγα ἀπὸ χιλιετηρίδων κατ' αὐτοῦ προπύργιον εἶχεν ὑποσεισθῆ ἤδη πολυτρόπως καὶ ὅτε ἐπέστη ἡ κατὰ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος εἱμαρμένη ἡμέρα καὶ ἔρριζε κραυγὴν ἄλγους καὶ ὀδύνης οὗτος ὑπὸ τὰς ὁπλὰς τῶν ἵππων ὀρδῶν δαιμόνων πρωτοφανῶν, ἀφοῦ τὸ πρῶτον ἐπειράθησαν νὰ ὠφεληθῶσι καὶ πάλιν ἐν τῇ κρισιμωτάτῃ τῆς ἀσφυξίας ἐκείνης στιγμῇ καὶ δὲν ἐτελεσφόρησεν ὁ τῆς ἀποπείρας σκοπός, ἐκάγχασαν ἐπιχαίροντες ἐκ μυχίων καρδίας καὶ ἐκδικούμενοι οὕτως οἱ σφετεριταὶ ἐπί τε τῇ πρὸ δύο περίπου ἑκατονταετηρίδων τελεσθείσῃ ἐπαναγωγῇ τοῦ πρώην ἐκείνου ἑλληνοχριστιανικοῦ καθεστῶτος καὶ τῇ ἐνεστώσῃ πρὸς ὑποταγὴν ἐκκλησιαστικὴν παρακοῇ. Καὶ προσηνέχθησαν μὲν οὕτω καὶ δὲν συνήλγησαν ἐπὶ τῇ παγκοσμίῳ ἐκείνῃ ἀνθρωπίνῃ συμφορᾷ οὗτοι, ἀλλ' ἠρκέσθησαν περισυλλέγοντες μόνον τὰ ἐξ ἡμῶν πολύτιμα ναυάγια πρὸς ἰδίαν διὰ τῶν δυστυχῶν ἐκείνων πάλιν ἀναγέννησιν· ὅτε ὅμως τὸ τελευταῖον ἐπέθηκε τὸ γόνυ καὶ ἐπὶ τῶν στέρνων αὐτῶν ὁ ἅγιος καὶ φοβερὸς πορθητὴς τὸ μὲν πρὸ τοῦ Χάνδακος τῆς Κρήτης διὰ τοῦ Κυπρισλῆ, τὸ δὲ περὶ τὴν Βιέννην διὰ τοῦ Καρᾶ Μουσταφᾶ, φρίκη καὶ ῥῖγος διήλασε σύμπαν τὸ τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης σῶμα. Ἐγίνωσκεν αὕτη ἐξ ἱστορίας καὶ παραδόσεως, τί ἐπεφυλάσσετο καὶ εἰς αὐτήν, ἐὰν ἡλίσκετο ἡ Βιέννη ἐπὶ Μωάμεθ τοῦ Δ', διὰ τοῦ τουρκικοῦ Μωαμεθανισμοῦ, ἀφοῦ κατέστη ποτὲ περιδεὴς πρὸ τῶν προελαυνόντων ἐξ Ἱσπανίας ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ἀνθρωπινωτέρων Σαρακηνῶν Ἀράβων ἐπὶ Καρόλου τοῦ Μαρτέλλου. Καὶ πάλιν δέ, ἐνῷ ἐγίνετο κρίσις, τί ἤθελεν ἐπικρατήσει τότε ἐν Εὐρώπῃ τὸ Εὐαγγέλιον ἢ τὸ Κοράνιον, ὁ πολιτισμὸς ἢ ὁ γιαννιτσαρισμός, Ἕλλην εὑρέθη, ὁ ἐξ ἀπορρήτων Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς διπλωματικῆς αὐτοῦ περινοίας φενακίσας ἐπ' ὀλέθρῳ ἰδίῳ τὸν Καρᾶ Μουσταφᾶν ἔδωκε καιρὸν εἰς τὸν Ἰωάννην Σοβιέσκην νὰ προφθάσῃ καὶ ἐπιπέσῃ κατὰ τῶν ἑτοίμων νὰ εἰσελάσωσι καὶ καταλάβωσι τὴν Βιέννην βαρβάρων.

Ἐνῷ δὲ οἱ οὕτως ἀλλεπαλλήλως εὐεργετηθέντες, οὐ μόνον ζῶντος καὶ ἀκμάζοντος, ἀλλὰ καὶ ψυχορραγοῦντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἶδον ὅτι ὁ ὦμὸς καὶ ἅγιος βάρβαρος οὐδενὸς νὰ φεισθῇ προετίθετο, ἐν τούτοις οὐ μόνον οὐδέποτε ἠθέλησαν νὰ τείνωσι χεῖρα ἀρωγὸν πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ὅπου καὶ ὅτε διεφαίνετο ὅτι ἐδύνατο οὗτος νὰ ἐπιπλεύσῃ καὶ περισωθῇ, ἔσπευδον καὶ σπεύδουσι πρὸς καταβύθισιν αὐτοῦ. Δὶς πρὸ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ἐκείνου παγγενοῦς περὶ Βιέννην κινδύνου ἐπειράθησαν νὰ ἀποτρέψωσι τὴν ἀπειλοῦσαν τὴν Εὐρώπην θεομηνίαν τὸ πρῶτον, ὅτε ὑπὸ τὸν ἱπποτικὸν Ἰωάννην Οὐνιάδην καὶ τὸν νεαρὸν βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας καὶ Πολωνίας Λαδίσλαον προσέβαλον τῷ 1444 περὶ Βάρναν Μουράτ τὸν Β', ἀλλ' ὑπέστησαν ἥτταν φοβερόν, καθ' ἣν ὁ μὲν βασιλεὺς ἐφονεύθη, ὁ δὲ Οὐνιάδης μόλις διεσώθη, διότι οἱ ὑποσχεθέντες κατὰ θάλασσαν συνδρομὴν Ἐνετοὶ καὶ Γενουᾶται διεβίβασαν τοὐναντίον τὸν τουρκικὸν στρατὸν ἐξ Ἀσίας, πληρωθέντες καὶ μὴ θέλοντες τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἄλλων· κατόπιν δέ, ὅτε μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔσπευσαν ἐν ἐξαπλῇ συμμαχίᾳ, οὐδὲν ἧττον καὶ τότε ἀπειλούμενοι ἐπὶ Σελὶμ τοῦ Β' (1571), νὰ συγκρατήσωσι τὴν μεγάλην περὶ Ναύπακτον ναυμαχίαν, ναυαρχοῦντος τοῦ Δὸν Ἰωάννου τῆς Αὐστρίας.

Οὐδόλως ὅμως προέκειτο καὶ τότε, ὡς καὶ πρότερον, περὶ ἀπελευθερώσεως καὶ σωτηρίας τῶν Ἑλλήνων, ἐνῷ καὶ ἐξ αὐτῶν πλεῖστοι μετέσχον γενναίως καὶ ἀπαραμίλλως καὶ ἐκείνου τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ μόνον περὶ προλήψεως ἰδίου προφανοῦς κινδύνου ἐκ τῶν ἐπὶ Σολιμάνου καὶ Σελὶμ καὶ πάλιν προόδων τῆς Ὀσμανικῆς δυνάμεως. Μίαν καὶ μόνην εὐγενῆ καὶ ἱπποτικὴν ἀληθῶς πρᾶξιν δύναται νὰ δείξῃ ὁ νεώτερος πολιτισμὸς ὑπὲρ τῆς κοιτίδος ταύτης τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τὴν ἐν ἔτει 1827 καταναυμάχησιν τοῦ Τουρκο-αἰγυπτιακοῦ στόλου ἐν τοῖς ὕδασι τῆς Πύλου. Τὸ μέγα ὅμως ἐκεῖνο ἔργον, καίπερ ἀνάξιον τῶν ἐν Σαλαμῖνι καὶ Εὐρυμέδοντι πάλαι ναυμαχιῶν, δὲν ἀπέρρεεν ἐξ εὐγνώμονος προαιρέσεως καὶ γενικοῦ συναισθήματος, ἀλλ' ἦν ἐπιταγὴ τῆς ὁρμῆς τῆς καρδίας ἀνδρῶν μὲν ἐξόχων ἀλλ' εὐαρίθμων, οἷοι ὁ Κάννιγγ, ὁ Κόδριγκτων, ὁ Κάρολος Γ' καὶ εἴ τις ἄλλος, ἐφ' ᾧ καὶ κατεκρίθη ὕστερον τοῦτο ὡς ἀποκύημα ἀστόχου πολιτικῆς καὶ ὡς συμβὰν ἀτυχὲς ὑπό τε τοῦ Βελιγκτῶνος καὶ Ἀβερδήνου μετ' ἀθυμίας ἐχαρακτηρίσθη. Ἦτο μὲν τοῦτο θρίαμβος τοῦ χριστιανικοῦ ὁπωσδήποτε πολιτισμοῦ καὶ ἐκδίκησις περιφανὴς ὑπὲρ τῆς τοσοῦτον παθούσης καὶ ταλαιπωρηθείσης ἐν γένει ἀνθρωπότητος ὑπὸ τῶν ἐξ Ἀσίας ἀνθρωποφάγων, ἀλλ' ἐν αὐτῷ ὑπώπτευσαν πάραυτα ἢ τὴν ἀνέγερσιν καὶ ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία διὰ τοῦ γιγαντείου ἀγῶνος αὐτῆς ἡλλοίου οὕτως αὐτὴ πάλιν τὴν ἐν Ἀνατολῇ ὄψιν τῶν πραγμάτων, ἢ τὴν ἐξ αὐτοῦ κάρπωσιν καὶ ὠφέλειαν τρίτου τινὸς καιροσκοποῦντος. Οὐδέτερον τούτων ἔδειξαν ὅτι συνέφερεν εἰς αὐτούς, διότι διὰ τοῦ μὲν ἐδικαιοῦτο καὶ προήγετο ὁ Ἑλληνισμός, ἀνιδρύετο τὸ καταλυθὲν ἐν ἔτει 1204 καὶ ἀφεθὲν ἀνεπικούρητον τῷ 1453 εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τύχην Ἑλληνοχριστιανικὸν κράτος, πληρουμένης οὕτω τῆς ὑψηλῆς καὶ καθολικῆς σημασίας τῶν προαιωνίων ἀγώνων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ δὴ τῆς μεγάλης καὶ ἐκλάμπρου αὐτοῦ ἐπαναστάσεως· διὰ τοῦ ἑτέρου δὲ ἐπληροῦντο οἱ πόθοι καὶ τὰ ὄνειρα μεγάλης αὐτοκρατορίας. Ἐνῷ ὅμως συνέπιγον διὰ μυρίων ἀντιπράξεων καὶ ῥαδιουργιῶν τὸν μετὰ τοσούτους καὶ τηλικούτους ἀγῶνας ἀνεγειρόμενον ἐκ τῆς ἐπιθανατίου αὐτοῦ κλίνης Ἑλληνισμόν, δὲν ἴσχυσαν ἑτέρωθεν νὰ ἀναχαιτίσωσι καὶ ἀποκρούσωσι τὸν προελαύνοντα ἀπὸ βορρᾶ χείμαρρον, ὁ ὁποῖος ἀνυφοῦται ὀσημέραι καὶ ἐπικρέμαται ὡς κολοσσαῖος ἐφιάλτης ἐπ' αὐτοὺς ἀπειλητικῶς. Πονηροὶ καὶ καποποιοί, ἔστησαν ἀντιμέτωποι καὶ πολέμιοι καὶ διατελοῦσι τοιοῦτοι πρός τε ἀγαθοὺς ἐπίσης καὶ πρὸς κακούς, πρός τε δικαιουμένους καὶ μή. Ὡς ὁ ἐν τῇ φάτνῃ κύων ἀπαύστως κατὰ τοῦ ταλαιπώρου Ἑλληνισμοῦ ὑλακτοῦντες οὔτ' αὐτὸν ἀφῆκαν νὰ φάγῃ καὶ χορτασθῇ, οὔτε αὐτοὶ οὗτοι δύνανται νὰ πράξωσι τοῦτο, διότι καὶ δὲν συμφωνοῦσι καὶ ἄλλος ἐπιμελῶς προσέχων συνταράττει αὐτῶν τοὺς κύκλους, ἐνῷ ἤθελον εἶνε ἀπηλλαγμένοι ἤδη τοῦ φόβου τοῦ ἐξ 100 ἑκατομμυρίων πάντοτε προβαίνοντος τούτου ἀντιπάλου, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαναγκαζόμενοι μόνον νὰ ἵστανται ἐπὶ ἐνὶ αὐτοὺς ἑτοιμοπόλεμοι, ἐξαντλοῦνται καὶ κάμπτονται ὑπὸ τὸ βάρος τηλικαύτης ἐνόπλου στάσεως.

Πρὸ ἑξηκονταετίας καὶ ἐπέκεινα ἡ Εὐρώπη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἤθελεν ἡσυχάζει καὶ ἐν ἠρεμίᾳ τελεῖ τὴν ἀληθῆ πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὸν πολιτισμὸν πορείαν αὐτῆς, ἂν διὰ τῆς ἱδρύσεως εὐρέος κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Ἑλληνικοῦ κράτους ἤροντο τὰ αἴτια τοῦ διηνεκοῦς σάλου καὶ τοῦ ἐπικειμένου κατακλυσμοῦ, ἂν ὁ ἀδιόρθωτος φύσει, ὡς λέγουσιν αὐτοὶ οὗτοι ἔτι καὶ νῦν ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτῶν κοινοβουλίοις, ἀπεστέλλετο ἔκτοτε ἐκεῖθεν, ὅθεν προῆλθεν. Ἀλλὰ δὲν ἀπεφάσιζον τοιοῦτο μέγα καὶ ὑψηλὸν ἔργον, διότι ἀμφότεροι οἱ κολοσσοὶ εἶχον καὶ ἔχουσι τὰς αὐτὰς ἀντιποιήσεις, τὴν μὴ ἀνατικατάστασιν ζωτικοῦ καὶ δικαιωμένου ἐκ τε τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐθνογραφίας καὶ ἐκ τῶν μεγάλων καὶ ἐνδόξων αὐτοῦ πρὸς τοῦτο ἀγώνων στοιχείου, ἀλλὰ τὴν διατήρησιν καταστάσεως, ἐξ ἧς ἐλπίζει ἑκάτερος ὅτι θέλει ἐξέλθει ποτὲ νικητὴς καὶ κύριος. Ἡ ἐκ τοῦ πάθους ὅμως τοῦ καθ' ἡμῶν φθόνου τύφλωσις καὶ ἡ ἐξακολούθησις τῆς μεγάλης κοσμοϊστορικῆς ἁμαρτίας, τῆς συνεχίσεως τῆς καταδιώξεως τοῦ εὐγενεστέρου τῶν ἐπὶ γῆς ἐθνῶν, θέλει γεννήσει θάνατον ἐπώδυνον. Ἡ ἐξ ἀνδρεικέλων Βουλγαρικῶν ἐκπτώσις δὲν εἶνε τὸ παράπαν ἐπαρκὴς πρὸς ἀπώθησιν εἰς τὰς στέππας τῆς Ἀσίας τοῦ μεγάλου Σλαυικοῦ γένους. Ὅ,τι ζητοῦσιν οὗτοι, τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐκεῖνο. Ἂν ἐκεῖνο εἶνε βάρβαρον καὶ κινδυνεύῃ ἐξ αὐτοῦ ὁ πολιτισμός, δὲν προσφέρονται οὗτοι ἧττον βαρβάρως πρὸς τοὺς λαούς, οἵτινες ὑπ' αὐτοὺς διατελοῦσι καὶ ὡς κτήνη καὶ κτήματα μόνον θεωροῦνται πρὸς κορεσμὸν τῶν πεπολιτισμένων αὐτῶν κατακτητῶν. Ὑπάρχουσι καὶ ἐν αὐτοῖς ἔθνη, τὰ ὁποῖα μέχρι τῆς χθὲς συγκατελέγοντο καὶ αὐτὰ ἐν τοῖς δυναστευομένοις, τὴν ἐλευθερίαν δέ, ἣν μόλις ἐκτήσαντο, ἔστω καὶ δρέποντες ἥττης δάφνας, καταχρῶνται πρὸς ἀσθενεστέρους καὶ ἀσυγκρίτῳ λόγῳ μᾶλλον δυναστευομένους ἢ αὐτοὶ πρότερον.

Ἡ σύρραξις λοιπὸν ἐπελεύσεται φοβερὰ καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ μοναδική, ἀφοῦ ὅπως δήποτε κινδυνεύσωσι νὰ ἀποκάμωσιν οὕτω πεφορτισμένοι, ὡς ἀπὸ χρόνου οὐ μικροῦ διατελοῦσι. Τὰ ἐκ ταύτης δ' ἀποτελέσματα οὐδόλως θὰ ἶνε ἱκανοποιητικά, διότι καὶ ἡ νίκη θέλει εἶνε καδμεία καὶ οἱ νικηταὶ θέλουσιν ἀνοίξει ἰδίους λογισμοὺς ἀτελευτήτους περί τε ποσότητος καὶ ποιότητος κλήρων. Οὕτω τὸ κρῖμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὸν ὁποῖον δὲν παύουσιν ἔτι καὶ νῦν οἵ τε «Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου καὶ ὁ ἄλλος τύπος νὰ ἀνακηρύττωσιν ὅτι εἶνε ἡ πηγὴ τοῦ νεωτέρου βίου καὶ τῆς νεωτέρας μορφώσεως, θέλει εὕρει αὐτούς, ὡς αἱ φοβεραὶ ἀραὶ τοῦ γέροντος βασιλέως Λὴρ τὰς ἀστόργους, ἀγνώμονας καὶ ὠμὰς θυγατέρας αὐτοῦ Γονεριλὴν καὶ Ρεγάνην. Τὸ μὲν ἐκ μισαλλοδοξίας, τὸ δ' ἐξ ἁπλοτιάς κατεδίωξαν ἀνέκαθεν καὶ κατεπίεσαν αὐτὸν πολυτρόπως μὴ ἐπιτρέψαντες νὰ ἀναπτυχθῇ ἢ ἀνακκινισθῇ καὶ ἀναγεννηθῇ, ἐνῷ ἐν ἀδιασπάστῳ αἰώνων σειρᾷ πρὸς τοῦτο εἰργάζετο καὶ ἐμόχθει μεθ' ὅλας τὰς καθ' ἑαυτοῦ πάντοθεν ἐπελάσεις καὶ λυσσώδεις ἐφόδους. Ὡσεὶ ἐκδικούμενοι, διότι ἐξηναγκάσθησαν διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν φώτων του νὰ διάγωσιν ἐπὶ τῆς γῆς συνῳδὰ πρὸς τὸν εὐγενῆ τοῦ ἀνθρώπου προορισμόν, καθήλωσαν αὐτὸν καὶ ἐσταύρωσαν, ὡς τὸν Προμηθέα ἐπὶ τοῦ Καυκάσου καὶ τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ. Τί ἤθελεν εἶνε ἡ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή, ἂν ἡ ὑπολανθάνουσα δύναμις τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐργαζομένη ἀδιαπαύστως ἀπὸ τῆς ἀποφράδος ἡμέρας ἐκείνης τοῦ 1453, δὲν ἐξερρήγνυτο εἰς τὰς ἀστραπὰς ἐκείνας καὶ πρωτοφανεῖς τοῦ 1821 ἐκλάμψεις, δι' ὧν τῶν ἐν σκότῳ καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένων λαῶν οἱ ὀρθαλμοὶ διηνοίχθησαν; Ὁ ῥέκτης πάλιν σουλτὰν Μαχμοὺτ ἐδείκνυε τοῦτο, πολλάκις δὲ καθὰ ἐν τῇ ἱστορίᾳ βλέπομεν εἰς μόνος ἀνὴρ κατέχει τὰ μυστήρια τοῦ μέλλοντος καὶ οὕτως αὐτὸς τοῦτο διευθύνει καὶ κανονίζει. Μὴ τὸ μαμμόθρεπτον νῦν τοῦ συρμοῦ τέκνον, τὸ ὁποῖον γαλβανίζουσιν ἢ μᾶλλον προσποιοῦνται ὅτι εἶνε ἱκανὸν πρὸς πολιτισμὸν καὶ οὕτως ἀρκοῦν καὶ βιώσιμον, ὥστε καὶ νὰ ἀντεπεξέλθῃ καὶ ἀνακόψῃ τὴν πορείαν τοῦ σκυθικοῦ χειμάρρου, ὁ ταρταρικὸς οὗτος Βουλγαρισμός, ἤθελεν ἀναδείξει Μιαούλας ἢ Κανάρας, Βοῳσάρεις ἢ Κραϊσκους, Κολοκοτρώνας ἢ Νικήτας, Μαυροκορδάτους ἢ Κωλέττας; μὴ ἔμελλε νὰ ἐκπλήξῃ τὸν κόσμον δι' οὐρανομήκων πυρσῶν, οἷοι οἱ ἐκ Μεσολογγίου καὶ Ψαρρῶν καὶ Ἀρκαδίου καὶ μυρίοι ἄλλοι ἀναρλεχθέντες, ἐνῷ οὐδὲ δάκτυλον ἐτόλμησε καὶ ἐδυνήθη ποτὲ κατὰ τοῦ τυράννου νὰ κινήσῃ, καὶ πρότερον μὲν τοσάκις, ἀλλὰ πρὸ πάντων, δεκαετοῦς γιγαντείου πάλης διαρκούσης, ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ Ῥωσοτουρκικῷ πολέμῳ παρηκολούθει τοὺς ἐλευθερωτὰς αὐτοῦ, ὅπως μόνον θρασυδείλως καὶ λωποδυτικῶς φονεύῃ, πυρπολῇ καὶ λεηλατῇ ἐκείνους, πρὸ τῶν ὁποίων ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ἔπτησσε; Ὦ; πρὸ δεκαπενταετίας ἵσταντο ὄπισθεν αὐτοῦ αἱ ἀπειράριθμοι Ἀλεξάνδρου τοῦ Α' λεγεῶνες καὶ νῦν ἀδιακρίτως καὶ ἀναισχύντως θρασυνόμενον ὄπισθεν ἄλλων, ὡς ὁ ἔριφος τοῦ Αἰσώπου ἀπὸ τοῦ δώματος, καταχρᾶται, ὀργιάζων καὶ κορυβαντιῶν, τῆς προστασίας αὐτῶν, τὰ δὲ ἀστεῖα ἅλματα αὐτοῦ ὑπερβαίνοντα ὀσημέραι τὰ ἐσκαμμένα, θέλουσιν ἐπισπεύσει τὴν μηχανικῶς ἀποσοβουμένην κρίσιν, τὸν κατακλυσμόν. Τότε δὲ μόνον τριῶν καὶ ἐπέκεινα ἑκατομμυρίων λογχῶν δύναμις δύναται νὰ ἀποσοβήσῃ τὸν ὡς χιονοστιβάδα τεραστίαν αὐξανόμενον καὶ κατερχόμενον Σλαυισμόν, οὐχὶ δὲ ἀνέγερσις καὶ παντοίοις θεμιτοῖς καὶ ἀθεμίτοις μέσοις ὑποστήριξις Βουλγαρικῶν προχωμάτων καὶ ἀστειοτήτων. Ἐὰν ὄντως ἐκήδοντο τοῦ ἀνέκαθεν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐκπροσωπηθέντος πολιτισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ διακηρύττουσιν ὅτι θὰ ἀνεχθῶσι νὰ ἴδωσι καταπατούμενον ὑπὸ τὰς ὁπλὰς τοῦ Κοζακισμοῦ· ἐὰν ἀληθῶς οὐδεμίαν αὐτοὶ οὗτοι ἔτρεφον νοσφιστικὴν ὀπισθοβουλίαν καὶ σφετεριστικὸν ἐπιλογισμόν, ἀφοῦ εἶδον ὅτι μετὰ τοσαύτας θυσίας ὑλικὰς καὶ ἠθικὰς ὁ πρὸ τεσσάρων καὶ ἐπέκεινα αἰώνων κατακτητὴς διατελεῖ ἀδιόρθωτος ὅλως, ὡς αὐτοὶ οὗτοι καθ' ἑκάστην ὁμολογοῦσι, καὶ ὅτι διάγει ὡς ἐν στρατοπέδῳ ἔτι κατασκηνῶν καὶ βιῶν, ἤθελον παράσχει βεβαίως χεῖρα ἀρωγὸν εἰς τὸν ἀπὸ καταβολῆς ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν κύριον κάτοχον τῶν οὕτω διαφιλονεικουμένων μερῶν καὶ ἀπὸ χιλιετηρίδων ἀγωνιζόμενον ὑπὲρ ἑξημερώσεως καὶ ἀπὸ τοῦ βαρβαρισμοῦ διασώσεως αὐτῶν.

Ἀλλ' οὐδέποτε τοῦτο εἰλικρινῶς ἐπεδίωκον, καὶ ἐπιδιώκουσιν ἀλλ' ἐξακολουθοῦσι ποιούμενοι διαφόρους ἀλλεπαλλήλους ἀποπείρας πρὸς στήριξιν τῶν φύσει ἀστηρίκτων, διό περ καὶ δὲν ἔπαυσαν, οὐδὲ παύουσι παντοιοτρόπως καταδιώκοντες τὸν ἐπίσης ἀσύμφορον καὶ ἀπαρέσκοντα αὐτοῖς Ἑλληνισμόν, θυσιάζουσιν εἰς τὴν ταπεινὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πολιτικοῦ μέλλοντος τὰ καθήκοντα τὰ ἐπιβαλλόμενα ὑπὸ τῶν τῆς φιλανθρωπίας, τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ ὑπερτέρου διεθνοῦς δικαίου ἀρχῶν, διότι φοβοῦνται παραλόγως τὴν ἑδραίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἐπικράτησιν. Ὡς αἱ ἀπαίσιαι τοῦ Μάκβεθ μάγισσαι στρεφόμενοι περὶ τὸν ἀπαίσιον λέβητά των, ἐπιμένουσι νὰ παραγάγωσιν ἔκβασμα, ἡ βδελυγμία καὶ ἡ δυσωδία τοῦ ὁποίου ἐμποιεῖ ἴλιγγον εἰς τὸν ἀναλογιζόμενον τὰς ἐξ αὐτοῦ συνεπείας. Διὰ τὴν ἐπίμονην ὅμως ταύτην, τείνουσαν πάντοτε εἰς πραγματοποίησιν μεγάλης ἀδικίας καὶ κακοβουλίας, διὰ τὴν κοσμοϊστορικὴν ταύτην ἀχαριστίαν καὶ ἀγνωμοσύνην, ἢ θέλουσι καὶ ταχέως καταλαμφθῆ ὑπὸ τὸ ἀνύποιστον τῶν ἐξοπλισμῶν βάρος καὶ κατασυντριφθῆ οἰκονομικῶς τε καὶ κοινωνικῶς, ἢ θέλουσιν ἀφήσει ὄπισθεν αὐτῶν, καίπερ προσπαθεῖ ἕκαστος ἐπιμελῶς νὰ ἀποφύγῃ τὴν εὐθύνην τῶν ἐκ τῆς φοβερᾶς συρράξεως ἀνυπολογίστων συνεπειῶν, ἐρείπια μόνον καὶ ναυάγια φοβερά, χάος ἄφατον καὶ ἀκατασκεύαστον, ἄνω δὲ τῶν κυμάτων τοῦ καταχλυσμοῦ θέλει ἐπιπλεύσει καὶ πάλιν ὡς ἐπὶ Νῶε καὶ Δευκαλίωνος ἡ κιβωτὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἂν οὕτος, φιλοτιμούμενος καὶ δεικνύων τὸν μηδέποτε πρότερον καταλιπόντα αὐτὸν ἀληθῆ καὶ τίμιον πατριωτισμόν, ἐργασθῇ ταχέως, συντόνως καὶ φρονίμως. Οὕτω καὶ μόνον θέλει πληρωθῆ, καὶ θὰ πληρωθῇ, ὡς ἡ ἀρὰ τοῦ γέροντος ἐκείνου βασιλέως τοῦ Σαιξπείρου, ἡ κατὰ τὸ αἰώνιον δίκαιον προσήκουσα εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν δρώντων ἀμοιβή. Οὕτως ἐλεύσεται ἡμέρα, καθ' ἣν τῶν αἰωνοβίων ἰδεῶν ὑπὲρ τὴν παχυλὴν ὑλιστικότητα ἐπικρατουσῶν, ἡ χώρα ἐκείνη, ἥτις ἐπὶ χιλιετηρίδας ἐργασθεῖσα ὑπὲρ τοῦ κόσμου σύμπαντος καὶ πρωτείαν ἀναμφίλεκτον δημιουργήσασα παρήγαγε τὸν ἐμπρέποντα ἐν τῇ γῇ ἀληθῆ διάκοσμον, τὸν κλασικὸν καὶ τὸν χριστιανικὸν πολιτισμόν, θέλει δικαιωθῆ καὶ δοξασθῆ καταλαμβάνουσα καὶ αὖθις τὴν προσήκουσαν αὐτῇ θέσιν καὶ συνεχίζουσα ἐν τῷ μεταιχμίῳ τῶν ἠπείρων τὴν ἀνέκαθεν ἐκπολιτιστικὴν αὐτῆς ἀποστολήν. Ἐπίκειται, εἶνε προφανῶς ἀληθές, μεγάλη ἡμῶν δοκιμασία, εἰς ἣν κατὰ τὴν φυσικὴν τῶν πραγμάτων ἀνέλιξιν θὰ ἀποδυθῇ καὶ πάλιν ὁ Ἑλληνισμὸς πρὸς ἀποτέλεσιν τοῦ ὑπερυψήλου ἔργου, τοῦ ὁποίου τὴν ἔναρξιν ἔκθαμβος καὶ ἔκπληκτος εἶδεν ὁ κόσμος τῷ 1821, τῆς συνεχίσεως τοὐτέστι τῆς διακοπείσης ἐκπολιτιστικῆς ἐν αὐτῷ ἀποστολῆς αὐτοῦ. Τὸ ἔπαθλον ὅμως τοῦ ἀγῶνος, καθὸ φέροντος ἐν ἑκυτῷ σφραγῖδα καὶ χαρακτῆρα καθόλου ὑψηλόν, θέλει εἶνε καὶ αὐτὸ ὅ,τι ὕψιστον καὶ μέγιστον· κατίσχυσις διὰ τῆς πλήρους καὶ ἀρτίας τῆς Ἑλλάδος ἀναστάσεως τοῦ τῆς ἀνθρωπότητος δικαίου, κατάκρισις δὲ καὶ καταδίκη καὶ κόλασις τῆς ἐπὶ τοσοῦτον καὶ πρὸς τοσαύτην καὶ τηλικαύτην ἀνθρωπίνην βλάβην διαρκεσάσης κοσμοϊστορικῆς ἀχαριστίας καὶ ἀγνωμοσύνης.

Β. Ψιλακης

ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΚΑ

Πολὺ ἀφ' οὗ εἶχον δώσει εἰς τὸν *Παρνασσὸν* τὴν βραχεῖάν μου ἔκθεσιν περὶ τῆς *Στιχουργικῆς* τοῦ Κ. Γριτσάνη, ἔλαβον γνῶσιν καὶ ἄλλου ἔργου περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, συγχρόνου ἢ προγενεστέρου ἐκείνου, τοῦ περὶ *Στιχουργικῆς τῆς συγχρόνου ποιήσεως*, ὑπὸ ΤΥΡΤΑΙΟΥ.

Καὶ ὅτι μὲν ὁ *Τυρταῖος* ἐστὶ ψευδώνυμον, τὸ μαρτυρεῖ ὅ ἴδιος συγγραφεύς. Ὅτι δ' ἐστὶ πεπαιδευμένος, καὶ τῆς ἀρχαίας

ποιήσεως γνώστης καὶ τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν, δὲν δύνανται νὰ μὴ τὸ ὁμολογήσωσιν οἱ ἀναγνώσταί του, ἔστω καὶ οἱ μὴ ἀρεσκόμενοι εἰς τὴν χρῆσιν, ἤ, ὡς ἴσως οἱ μᾶλλον μεμψίμοιροι θέλουσιν εἰπεῖ, εἰς τὴν κατάχρησιν ἣν ποιεῖται τῆς εὐφυολογίας.

Ὡς δὲ πρὸς τὰς ἀρχὰς ἃς πρεσβεύει, μετ' εὐχαριστήσεως εἴδομεν ὅτι θεωρεῖ τὴν νῦν στιχουργίαν ἡμῶν βαίνουσαν ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων, ἐφ' ὧν καὶ ἡ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, καὶ ἡμεῖς προσθέτομεν, ἐφ' ὧν καὶ πᾶσα στιχουργία ἐν γένει, λυπούμενοι ὅτι μὴ εἰς τοῦτο περιορισθείς, ἠγωνίσθη αὐτὸς ἐκταθεὶς εἰς τὰς περὶ ἀριθμοῦ τῶν συλλαβῶν καὶ τονισμοῦ τῆς τῶν στίχων καταλήξεως μακρὰς καὶ δυσδιδάκτους ἐκθέσεις, αἵτινες εἰσὶ τῆς θεωρίας ἐκείνης ἀναγκαῖαι μόνον συνέπειαι.

Ἄν, ὡς ὁ συγγραφεὺς διατείνεται, μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τὴν πλάσιν ἡ μουσικὴ προηγήθη τῆς γλώσσης ἤ τοὐναντίον, δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς νὰ ἐξακριβώσωμεν, οὐ μόνον διὰ τὴν δυσχέρειαν τοῦ ζητήματος, ἀλλὰ καὶ διότι ἐστὶ ξένον πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ συγγράμματος. Ἀρκεῖ νὰ εἰπῶμεν τὸ πασίγνωστον, ὅτι δύο στοιχεῖα συνδυαζόμενα καταρτίζουσι τὴν μουσικήν, τὸ τοῦ *χρόνου* καὶ *τόνου*, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον, αὐτὸ μόνον ἀποτελεῖ τὸν *ρυθμόν*, τὸ δὲ δεύτερον, εἰς τὸν ρυθμὸν ὅλως ξένον, ἀφορᾷ τὸ ὕψος ἤ τὸ βάθος, τὴν ὀξύτητα ἤ βαρύτητα τῆς φωνῆς. Εἰς τὸ πεντάγραμμον τῆς σημερινῆς παρασημαντικῆς ἂν γράψωμεν εἰς πάσας τὰς γραμμὰς καὶ εἰς πάντα τὰ διάμεσα τόνους πάντας τοῦ αὐτοῦ μήκους (π. χ. ἑνὸς τετάρτου τοῦ τόνου), *τόνους* μὲν ποικίλους θὰ ἔχωμεν, *ρυθμὸν* δὲ οὐδένα. Ἂν ἐξ ἐναντίας ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς γράψωμεν *ἕνα* τόνον κατὰ διάφορα μήκη (ὀγδόων, τετάρτων, ἡμίσεων, ὁλοκλήρων τόνων), συνδυάζοντες ταῦτα, ἔχομεν *ρυθμόν*, ὅστις ἐστὶν *ἡ μόνη* βάσις τῆς στιχουργίας.

Ἡ στιχουργία λοιπόν, ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν θεμελιωδῶν φωνητικῶν κανόνων, δὲν στηρίζεται, δὲν δύναται νὰ στηρίζηται πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἤ ἐπὶ τοῦ διαφόρου *μήκους* τῶν φωνῶν, αἵτινες ἐν τῇ γλώσσῃ εἰσὶν αἱ συλλαβαί, καὶ, ἔστω, ἐπὶ τῆς ἐντάσεως, ἥτις ἐπιφέρει τὸ μῆκος, *οὐδέποτε* δὲ ἐπὶ τῶν τόνων, οἵτινες εἰσὶ πλεῖστοι, καὶ πᾶν ἄλλο παράγουσιν ἤ ρυθμόν. Ἑπομένως οὐδὲ παρ' ἡμῖν παράγει τὸν ρυθμὸν ἡ τῶν τόνων διαφορά, οὐδ' ἔχομεν τοιαύτην εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, δηλαδὴ τόνον ὀξὺν καὶ τόνον βαρὺν καὶ τόνον περισπώμενον, ἀλλὰ διετηρήσαμεν τὰ σημεῖα μόνα καὶ τὰ ὀνόματα. Ἡ Ἑλληνική, ἔχουσα ἄλλοτε τούς τε τόνους καὶ τοὺς χρόνους, δηλαδὴ ἀμφότερα τὰ στοιχεῖα τῆς μουσικῆς εἶχέ τι τὸ ᾠδικόν, ὡς ἔχουσι πολλαχοῦ αἱ διάλεκτοι τοῦ λαοῦ, ὡς μεταξὺ τῶν γλωσσῶν διατηρεῖ ἔτι τοῦτο ἡ Σουηδική. Καθ' ὅσον δ' ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐξετείνετο, κοινὸν ὄργανον γινομένη παντὸς τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, ἀφ' οὗ τὴν ποιητικὴν περίοδον διεδέχθη ἡ ρητορικὴ καὶ φιλοσοφική, τὸ ᾠδικὸν στοιχεῖον (τὸ ὀξὺ καὶ βαρὺ) ἐξέλιπε, καὶ ἔμεινε μόνον ἡ *ἔντασις* εἰς τὰς ἔτι καλουμένας ἀλλὰ μὴ πλέον οὔσας τετονισμένας (ὀξείας ἤ βαρείας) συλλαβάς· ὡς δ' ἐκ τῆς ἐντάσεως καὶ ἐπροφέροντο καὶ προφέρονται αὗαι ὡς τῶν ἄλλων μακρότεραι, δι' ὅ καὶ ἀπέβησαν αὗαι, ἀντὶ τῶν ποτὲ μακρῶν, ἡ ρυθμικὴ βάσις.

Ἡ συναρμολογία τῶν μακρῶν καὶ βραχειῶν (ἤ ὡς σήμερον λέγομεν, τετονισμένων καὶ ἀτονίστων) συλλαβῶν, ἀπετέλει, καθ' ἃ καὶ ὁ συγγραφεὺς πρεσβεύει, καὶ ἀποτελεῖ τὰ στιχουργικὰ μέτρα, ὧν αἱ μονάδες ἐλέγοντο *πόδες*.

Ἦσαν δὲ καὶ εἰσὶν οὗτοι ἤ δισύλλαβοι ἤ τρισύλλαβοι.

Δισύλλαβος μὲν ὁ Ἴαμβος (υ-) καὶ ὁ τροχαῖος (-υ). Προσέτι καὶ ὁ σπονδεῖος(--), συνήθης μὲν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, καὶ ὡς ἐκ τῆς ᾠδικῆς αὐτῶν προφορᾶς ἕνα τῶν ἄλλων ἀντικαθιστῶν, σπανιώτατος δὲ παρ' ἡμῖν, διότι συνεχῶν μακρῶν (τετονισμένων) ἐλαχίστην ποιούμεθα χρῆσιν, καὶ τότε συνήθως, κατὰ τὸν ρυθμὸν τοῦ στίχου, ἡ μία συλλαβὴ ἀπορροφᾷ τὴν δύναμιν τῆς ἄλλης, μεταβάλλουσα αὐτὴν εἰς ἴαμβον ἤ τροχαῖον.

Ὁ δὲ Πυρρίχιος (ἐκ δύο βραχειῶν, υυ) οὔτε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦν ποῦς αὐτοτελής, οὔτε παρ' ἡμῖν, παρ' οἷς, κατὰ τὰ μέτρα μεθ' ὧν συνδυάζεται μεταπίπτει εἰς ἴαμβον ἤ τροχαῖον.

Τρισύλλαβοι δ' εἰσὶ παρ' ἡμῖν ὁ δάκτυλος (-υυ), *ἄνθρωπος*, ὁ ἀνάπαιστος (υυ-), *ἀγαθός*, ὁ ἀμφίβραχυς (υ-υ), *κακία*.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχον καὶ ὁ Βακχεῖος (υ--), ὁ Πολιμβάκχιος(--υ), ὁ Μολοσσὸς (---), ξένοι ἡμῖν, διότι δὲν ἔχομεν τὰς ἀλλεπαλλήλους μακράς· προσέτι ὁ ἀμφίμακρος (-υ-), *δὲν ζητῶ*, οὗ ἡ ἐπανάληψις ἐπιφέρει ἐπίσης συνάντησιν μακρῶν, δι' ὅ παρ' ἡμῖν δύναται μόνον νὰ εἶναι ἐν χρήσει ὡς (οὐχὶ ὀρθὴ) παραφθορὰ δακτύλου ἤ ἀναπαίστου.

Οἱ ἀρχαῖοι γραμματικοὶ καὶ μετρικοὶ παραδέχονται καὶ τέτρασυλλάβους πόδας· ἀλλ' οὗτοι εἰσὶν ἁπλῆ σύνθεσις ἐκ δύο δισυλλάβων, ὥστε περιττὴ ἡ μνεία αὐτῶν.

Οἱ ἐκ δισυλλάβων ποδῶν (ἰάμβων καὶ τροχαίων) συγκείμενοι στίχοι ἐμετροῦντο καὶ μετροῦνται κατὰ *διποδίαν*· τοῦτο δὲ διότι ἐκ τῶν δύο ποδῶν ἑκάστης διποδίας ὁ εἷς μόνον εἶναι ἀναγκαίως ἐκ τοῦ μέτρου εἰς ὃ κινεῖται, ὁ δ' ἕτερος ἢ πυρρίχιος, (ὡς ἰαμβ. *Περιπατῶ*, υυυ-. *Ἐφήμερος* υ-υυ.-Τροχ: *μόνος περι* (φέρεται),-υυυ), ἤ ὁ ἀντίθετος. ἤτοι τροχαῖος ἐν μέτρῳ ἰαμβικῷ, ἢ ἴαμβος ἐν τροχαϊκῷ· ἀλλὰ τοῦτο μόνον εἰς τὸν πρῶτον πόδα τῆς διποδίας (ὡς ὁ ἴαμβος. Ὅταν λαλῇς, -υυ-. Τροχ. Καλῶς ἦλθες υ--υ).

Καὶ ἐκ τῶν τρισυλλάβων δ' οἱ ἀνάπαιστοι ἐμετροῦντο κατὰ διποδίαν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἀλλ' οὐχὶ καὶ σήμερον, διότι παρ' ἡμῖν ἐλλείπει ὁ σπονδεῖος εἰς ὃν συμπτύσσεται ὁ ἀνάπαιστος, καὶ ὁ *προκελευματικὸς* (υυυ) εἰς ὃν ἀναπτύσσεται, προηγούμενος τοῦ ἀναπαίστου, διότι θὰ παρῆγε λίαν κακόηχον ἀλληλουχίαν ἐξ ἀτονίστων συλλαβῶν.

Ὁ Κ. *Τυρταῖος* ὁρίζει ὀρθῶς καὶ τὰ τῆς τομῆς τῶν πολυμέτρων στίχων, ἐπιδιωκούσης τὴν θεραπείαν τῆς μονοτονίας ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐπαναλήψεως τοῦ αὐτοῦ μέτρου. Οὕτως εἰς τοὺς τριμέτρους (ἐξ ποδῶν) ἰαμβικὸν καὶ τροχαϊκόν, ἡ τομὴ οὖσα ἐπὶ τὸ πενθημιμερὲς ἢ τὸ ἑφθημιμερές, ποικίλλει τὸν στίχον, ἀπὸ ἰαμβικοῦ τρέπουσα αὐτὸν εἰς τροχαϊκόν, ἀπὸ τροχαϊκοῦ εἰς ἰαμβικόν· ὡς

Ἰαμβ. Πενθημιμ. (υ-υ-,υ|-υ-,υ-υ-). Σὲ βλέπω πάλιν, |ὦ φιλτάτη μου πατρίς.

Ἑφθημ. (υ-υ-,υ-υ|-,υ--). Εὐχαριστῶ δι' δι' ὅσα |μοὶ προσφέρετε.

Εἰς ἀμφοτέρους τοὺς στίχους τὸ πρῶτον μέρος εἶνε ἰαμβικόν, τὸ δεύτερον τροχαϊκόν.

Τροχαῖος, Πενθημ. (-υ-υ,-|υ-υ,-υ-υ). Ἄνοιξις γελᾷ, |ἀνθίζουν τὰ λουλούδια.

Τροχαῖος, Ἑφθημ. (-υ-υ, -υ-|υ,-υ-υ): Ὦ φιλτάτη μου πατρίς, |σὲ βλέπω πάλιν.

Ἀμφοτέρων τὸ πρῶτον μέρος τροχαϊκόν, τὸ δεύτερον ἰαμβικόν.

Οἱ τετράμετροι ὅμως ἀμφοτέρων τῶν στίχων τέμνονται εἰς τὸ μέσον, διότι ἄλλως τὸ ἕτερον τῶν τμημάτων θὰ ἦτον ἀρρύθμως μακρόν.

Ἰαμβικ. (υ-υ-,υ-υ-,|υ-υ-,υ-υ): Οὐδεὶς οὐδέποτε ποθεῖ τὸ ὅ,τι δὲν γνωρίζει.

Τροχ. (-υ-υ,-υ-υ,|-υ-υ,-υ-): Εἶχε πρόσωπον ἀγγέλου καὶ ἀγίας ἀρετήν.

Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῆς μονοτονίας οἱ στίχοι οὗτοι συντίθενται συνήθως *καταληκτικοί* (ἐλλειπούσης τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ τελευταίου μέτρου, ὥστε ὁ ἰαμβικὸς λήγει εἰς τροχαῖον (-υ), ὁ τροχαϊκὸς εἰς ἴαμβον (υ-)· ἄλλως θὰ ἦσαν ἀτελεύτητος καὶ ἀνυπόφορος ἀκολουθία ἰάμβων ἤ τροχαίων, οἷος ὁ «Περιπλανώμενος» τοῦ Ἀλεζ. Σούτσου, οὗ τὸ ἐλάττωμα τοῦτο μετριάζει μόνη ἡ ὁμοιοκαταληξία.

Καὶ ὁ δακτυλικὸς ἑξάμετρος τέμνεται εἰς τὸ πενθημιμερές (μετὰ τὴν μακρὰν τοῦ τρίτου ποδός), ἤ τὸ ἑφθημιμερὲς (μετὰ τὴν μακρὰν τοῦ τετάρτου), ὅτε τὸ ἐπίλοιπον τοῦ στίχου μετατρέπεται εἰς ἀναπαιστικόν. ὡς: Πενθημιμ. (-υυ,-υυ,-|υυ,-υυ,-υυ,-υ): Ἄδει ἀπαύστως ἐκεῖ,| καὶ ἐντὸς τῶν λαμπρῶν της δωμάτων. Ἑφθημιμ. (-υυ,-υυ,-υυ,-|υυ,-υυ,-υ): Πάτερ ἀΐδιε, δύναμις σὺ| τῶν θεῶν καὶ ἀνθρώπων. Ἡ κατὰ τρίτον τροχαῖον», οὕτω λεγόμενον διότι τοῦ τρίτου ποδὸς τὸ πρὸ τῆς τομῆς μέρος ἀποτελεῖ τροχαῖον, ἐν ᾧ τὸ μετ' αὐτὴν ἄρχεται ἀπὸ Ἰάμβου.

Ὡς πρὸς τὴν ὁμοιοκαταληξίαν δέ, ἥτις ἐστὶ τῆς νέας ποιήσεως ἐπίκτητον κόσμημα, ὁ συγγραφεὺς πρεσβεύει τὴν ὀρθὴν δόξαν, ὅτι εἰς μὲν τὰς παροξυτόνους καὶ προπαροξυτόνους καταλήξεις αὕτη ἄρχεται ἀπὸ τοῦ τονιζομένου φωνήεντος, εἰς δὲ τὰς ὀξυτόνους περιλαμβάνει πᾶσαν τὴν τελευταίαν συλλαβήν, διότι αὕτη ἀπαιτεῖται ὑπὸ τῆς ὀρθῆς ἀκοῆς, καὶ αὐτῆς ἡ παράβασις θὰ ἦν ἔνδειξις ἀδυναμίας περὶ τὴν τέχνην.

Ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον ὅμως τοῦτο, τὸ τῶν ὀξυτόνων ὁμοιοκαταληξιῶν τοὐλάχιστον, δείκνυται ἐπιεικής, ἵνα μὴ δυσαρεστήσῃ τοὺς τὴν παράβασιν αὐτοῦ εὐκολωτέραν εὑρίσκοντας, ἂν καὶ ὁ ἴδιος διὰ πλείστων παραδειγμάτων ὑπογεγραμμένων διὰ τῶν ἀρχικῶν αὐτοῦ γραμμάτων «Ἄλφα Θῆτα», φαίνεται κεκτημένος μεγίστην ἱκανότητα περὶ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ὁμοιοκαταληξίας.

Κατὰ πάντας λοιπὸν τούτους τοὺς κανόνας, οὓς διὰ μακρῶν ἐκθέτει ὁ Τυρταῖος, ὁ στιχουργὸς δύναται νὰ συντάττῃ καὶ συναρμολογῇ τοὺς στίχους του κατὰ τὴν ἰδίαν βούλησιν καὶ φιλοκαλίαν, καὶ ὁ συγγραφεὺς ὑπερβαίνει, νομίζομεν, τὰ ὅρια τοῦ ὅ,τι ὀφείλει εἰς τὸν ἀναγνώστην, παραθέτων καὶ ἀναλύων ἕκκστον στίχον ἰδίως, ὡς καὶ τοὺς μὴ παραδεκτούς, οἷον τοὺς τριακοντασυλλάβους, ὑπερβαίνοντας πᾶν ὅριον ἁρμονίας.

Πλὴν δὲ τῶν συνήθων, τῶν ἐπικῶν, δραματικῶν (διαλογικῶν), καὶ ἄλλου ὡρισμένου ρυθμοῦ στίχων, μνείαν ποιεῖται καὶ τῶν χορικῶν καὶ λυρικῶν, οὓς ὀρθότατα ἀντιπαραθέτει πρὸς τὰς συνθέσεις τῶν ἡμετέρων ἐκκλησιαστικῶν ᾀσμάτων. Τῷ ὄντι εἰς ταῦτα ὡς καὶ εἰς ἐκείνους ἡ στιχουργία ὡρισμένον τύπον δὲν ἔχει, ἀλλ' ἕπεται τῇ μουσικῇ, ἧς ἡ ρυθμικὴ, καθ' ὅ καὶ ὑπὸ τοῦ μέλους βοηθουμένη, ἐστὶ μᾶλλον ἀόριστος καὶ ἀνημμένη, συγκειμένη δ' ἐκ παντοίων συνδυασμῶν τῶν ποδῶν, καὶ εἰς αὐτῆς τὴν χρῆσιν συνεδυάζοντο καὶ οἱ τετρασύλλαβοι σύνθετοι πόδες, ὧν ἡ προφορὰ ἐβοηθεῖτο καὶ συμπληροῦτο καὶ ὑπὸ τοῦ μέλους.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐγκαταλείψωμεν τὸν *Τυρταῖον*, νομίζω ὅτι δὲν μοὶ ἀπαγορεύεται νὰ προσθέσω ὅτι εὗρον τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ ὄνομα. Εἰς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ τὴν τελευταίαν σελίδα περιέχεται κατάλογος 17 βιβλίων, ἔργων πάντων τοῦ αὐτοῦ ἀκαμάτου συγγραφέως. Προμηθευθεὶς δέ τινα ἐξ αὐτῶν, δύο τινὰ ἐν αὐτοῖς ἀνεκάλυψα· πρῶτον ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἔχει πρὸς τὴν παιδείαν του ἴσην τὴν εὐθυκρισίαν, τὴν εὐμεθοδίαν καὶ τὴν καλλιέπειαν· δεύτερον ὅτι ὁ συγγραφεὺς ὀνομάζεται Θεόδωρος Α. Ἀποστολόπουλος.

Καὶ ἄλλο δ' ἐν τέλει νομίζω ἀναγκαῖον νὰ προσθέσω, ὅτι πρὶν ἔτι ἰδῶ τὴν περὶ ἧς πρόκειται στιχουργικήν, ὡς καὶ τὴν τοῦ Κ. Γριτσάνη, εἶχον ἤδη δώσει εἰς δευτέραν ἔκδοσιν, μετὰ μικρῶν ἀλλοιώσεων, τὴν ἐν ἔτει 1862 ἐκδοθεῖσαν μικράν μου «Μετρικὴν εἰς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων», ἡ δὲ τύπωσις αὐτῆς, διὰ λόγους μὴ ἀπ' ἐμοῦ ἐξαρτωμένους, ἐβράδυνε, καὶ μόνον κατ' αὐτὰς περατοῦται.

Α. Ρ. Ραγκαβης

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

EUGENE SCHMITT

ΟΛΕΘΡΙΑ ΕΝΤΟΛΗ

(Ἐπεισόδιον τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου)

Α'.

Ἐν ἔτει 1853 ὁ Τζάρος Νικόλαος εὑρίσκετο εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἰσχύος του. Δυσκόλως ἠδύνατό τις νὰ κατακρίνῃ τὸν ὑπερήφανον μονάρχην διότι ἐνόμιζεν ἑαυτὸν κυρίαρχον ἁπάσης τῆς Εὐρώπης· ἡ Γαλλία ἐνησχολεῖτο εἰς τὰς ἰδίας της ὑποθέσεις, ἐπιδιώκουσα τὴν εὔνοιάν του, ἡ Αὐστρία νὺγνωμόνει αὐτῷ διὰ τὴν εἰς τὴν Οὐγγρικὴν ἐπανάστασιν παρέμβασίν του, ἡ δὲ Πρωσσία ἠκολούθει πολιτικὴν καθιστῶσαν αὐτὴν ὑποτελῆ τῇ Ρωσσίᾳ· τέλος ἡ Τουρκία εὑρίσκετο εἰς δυσχερεῖς περιστάσεις, ὁ δὲ Τζάρος Νικόλαος σπουδαίως διενοεῖτο νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαθήκην Πέτρου τοῦ Μεγάλου καὶ νὰ στήσῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν Ἑλληνικὸν Σταυρόν.

Πάντως ὅμως μεθ' ὑπερηφάνου αἰσθήματος ὁ κραταιὸς μονάρχης παρεσκευάζετο, τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα τοῦ ἔτους 1853, νὰ πορευθῇ εἰς τὴν Λευκὴν αἴθουσαν τοῦ ἐν Πετρουπόλει Χειμερινοῦ Ἀνακτόρου, ὅπως δεχθῇ τὰς εὐχὰς τῶν πρώτων μεγιστάνων τῆς Ρωσίας καὶ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν. Ὁ Τζάρος, παραστήματος ἡρακλείου καὶ ἐπιβλητικοῦ, ἦτο μὲν ὀζύθυμος, δεσποτικὸς καὶ αὐταρχικός, ἐὰν τοῦτο ἐχρησίμευεν εἰς τοὺς σκοπούς του, ἀλλὰ πρὸς τούτοις οἰκογενειάρχης φιλόστοργος καὶ ἀξιαγάπητος φίλος καὶ σύντροφος δι' αὐτὸ δὲ ἐλατρεύετο εἰλικρινῶς ὑπὸ τῶν περὶ αὐτόν.

Ἐν τῇ Λευκῇ αἰθούσῃ τοῦ χειμερινοῦ ἀνακτόρου, ὅπερ μετὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊὰν τοῦ 1837 ἀνῳκοδομήθη καὶ νυνὶ ἐπίσθη, μετ' ἀνηκούστου πολυτελείας καὶ λαμπρότητος συνωθοῦντο οἱ πρίγκιπες, οἱ στρατηγοί, οἱ ὑπουργοὶ καὶ κληρικοί, καραδοκοῦντες τὴν ἐμφάνισιν τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις, κατ' ἔθος ρωσικόν, θὰ ἔδιδεν ἑκάστῳ τῶν παρισταμένων τὸν ἀσπασμὸν τοῦ Πάσχα, προσεπιλέγων: Χριστὸς ἀνέστη!

Φέρων τὴν στολὴν τῶν θωρακοφόρων τῆς φρουρᾶς, τὸ κράνος ἐπιστεφόμενον ὑπὸ τοῦ δικεφάλου ἀετοῦ, ἐπορεύθη ὁ Νικόλαος ἐκ τοῦ σπουδαστηρίου, διὰ μέσου πολυαρίθμων δωμάτων εἰς τὴν Λευκὴν αἴθουσαν. Πλήν, δὲν εἶχεν ἔτι φθάσει, ὅτε αἴφνης ἐκ τινος θυρώματος, ἐξώρμησε πρὸ τῶν ποδῶν του εἰς ἀξιωματικὸς καὶ τῷ ἀπέκλεισε τὸν δρόμον.

— Ἔλεος, Μεγαλειότατε, ἔλεος! ἱκέτευσεν ὁ ἀξιωματικός, λοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ τῆς φρουρᾶς.

— Τίς εἶσαι; ἠρώτησεν ὁ Νικόλαος.

— Ὁ κόμης Ἀπραξῖνος

— Καὶ τί θέλεις;

— Ἔλεος, Μεγαλειότατε! εἶπεν ὁ λοχαγός, δώσατέ μοι τὴν ἄδειαν νὰ μονομαχήσω.

— Ἐγέρθητι, παράφρον! ἀπήντησεν ὁ Τζάρος. Δὲν γνωρίζεις ὅτι ἀπηγόρευσα αὐστηρότατα τὴν μονομαχίαν; Δὲν γνωρίζεις ὅτι ἡ μονομαχία εἶνε ἐγκληματικὴ παραφροσύνη;

— Τὸ γνωρίζω, ἀπεκρίθη ὁ κόμης Ἀπραξῖνος, τὸ γνωρίζω, Μεγαλειότατε, ἀλλ' ὑβρίσθην, ἠτιμάσθην, ἀδύνατον δὲ νὰ μένω μεταξὺ τῶν συναδέλφων μου ἐν τῷ στρατῷ. Δὲν δύναμαι πλέον νὰ ζήσω, ἐὰν δὲν λάβω ἱκανοποίησιν.

— Τί συνέβη; ἠρώτησεν ὁ Τζάρος συγκινούμενος. Ὁμίλησον, ἀλλ' εἰπέ μοι τὴν ἀλήθειαν.

— Μεγαλειότατε, ἐξηκολούθησεν ὁ κόμης Ἀπραξῖνος, πρὸ ὀλίγου χρόνου, ἐνυμφεύθην τὴν θυγατέρα τοῦ πρίγκιπος Βεστουτσέφ. Συγχρόνως μετ' ἐμοῦ ἐπεδίωκε τὴν χεῖρα τῆς συζύγου μου ὁ λοχαγὸς τῆς φρουρᾶς Ἰακώβοβιτς, ἀνεψιὸς τοῦ πρίγκιπος Μεντζικώφ, τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεως. Προετιμήθην ἐγὼ καὶ πρό τινων μηνῶν συνεζεύχθην μετὰ τῆς ἤδη συζύγου μου. Ἔκτοτε ὁ λοχαγὸς Ἰακώβοβιτς διέκειτο ἐχθρικῶς πρός με. χθὲς δὲ ἐν τῇ Λέσχῃ τῶν Εὐγενῶν μ' ἐπλησίασε καὶ ἐξύβρισε τὴν σύζυγόν μου δημοσίᾳ διὰ τρόπου ἀπρεπεστάτου. Ὅταν δὲ τῷ ἐζήτησα λόγον, ἐπανέλαβε τὰς προσβολάς του καὶ μὲ ἐκτύπησεν εἰς τὸ πρόσωπον—Μεγαλειότατε, ἡ σύζυγός μου ἐξυβρίσθη, εἶμαι ἠτιμασμένος, οὐδὲν μέσον ὑπάρχει ὅπως ἐπανακτήσω τὴν τιμὴν τῆς συζύγου μου καὶ τὴν ἰδικήν μου, εἰμή, διὰ τῶν ὅπλων νὰ ζητήσω ἱκανοποίησιν παρὰ τοῦ λοχαγοῦ Ἰακώβοβιτς.

— Ἐξύβρισε τὴν σύζυγόν σου, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἐκτύπησε σέ; ποῦ;

— Εἰς τὸ πρόσωπον.

— Ποῦ εἶνε ἡ σύζυγός σου;

— Ἐν τῷ οἴκῳ.

— Φέρε την, διέταξεν ὁ Τζάρος, φέρε την ἀμέσως ἐδῶ εἰς τὴν Λευκὴν αἴθουσαν. Θὰ ἱκανοποιήσω αὐτὴν καὶ σέ. Ἀλλὰ δὲν θὰ μονομαχήσῃς, σοὶ τὸ ἀπαγορεύω—ἐγὼ ὁ Τζάρος—Μ' ἐννόησες;

— Διατάξετε, εἶπεν ὁ κόμης Ἀπραξῖνος, καίτοι μὴ ἐνοήσας τί ἤθελεν ὁ Τζάρος.

— Λοιπόν, σπεῦσον! Φέρε ἐδῶ τὴν σύζυγόν σου.

Ὁ κόμης ἐξηφανίσθη, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ διηυθύνθη πρὸς τὴν Λευκὴν αἴθουσαν. Γενικὸς ψιθυρισμὸς τῶν συνηθροισμένων μεγιστάνων τὸν ὑπεδέχθη. Ἔσπευσε πρὸς τὸν ἀνώτατον ἐκκλησιαστικὸν ἄρχοντα, τὸν Μητροπολίτην, ἐνηγκαλίσθη καὶ ἠσπάσθη αὐτόν, προσειπὼν μεθ' ἀβρότητος: Χριστὸς ἀνέστη! ἐνῷ ὁ Μητροπολίτης ἀνταπέδωκε τὸν ἀσπασμόν, ἀπαντήσας: Ἀληθῶς ἀνέστη. Ὅλους τοὺς παρισταμένους διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου ἐτίμησεν ὁ Τζάρος, ἀσπαζόμενος καὶ τὰς ἐπευχομένας αὐτῷ κυρίας εἰς τὸ μέτωπον. Εἶτα, προσηνέχθησαν ἀναψυκτικά, συνδιελέχθησαν ἐλευθέρως καὶ ἡμίσεια ὥρα εἶχε παρέλθει, ὅτε ἡ θύρα ἠνοίχθη καὶ εἰσῆλθεν ὁ κόμης Ἀπραξῖνος μετὰ τῆς συζύγου του, ὠχρᾶς καὶ τρεμούσης. Ὄπισθεν αὐτῶν ἐφάνη ὁ ἐπίσης προσληθεὶς λοχαγὸς Ἰακώβοβιτς.

Τὸ ὀξὺ βλέμμα τοῦ μονάρχου ἀμέσως παρετήρησε τοὺς εἰσελθόντας. Ἐβάδισε πρὸς τὴν κόμησσαν Ἀπραξίνου καὶ ὁδηγῶν αὐτὴν εἰς τὸ μέσον.

— Ἡ γυνὴ αὕτη, εἶπεν, ἐξυβρίσθη ὑπὸ ἑνὸς ἀθλίου, ἄνευ ἀφορμῆς. Ἐγώ, ὁ αὐτοκράτωρ Ὑμῶν, κηρύττω τὴν ὕβριν ταύτην ὡς μηδαμινὴν καὶ ἀδικαιολόγητον. Ἐγώ, ὁ αὐτοκράτωρ σου, εἶπεν ὁ Νικόλαος, στρεφόμενος πρὸς τὴν κόμησσαν, σοὶ ζητῶ τὸν χαιρετισμὸν τοῦ Πάσχα.

Καὶ ἐφίλησε τὴν κόμησσαν ἐπὶ τοῦ μετώπου, εἰπὼν εὐγενῶς: Χριστὸς ἀνέστη!

Ἡ κόμησσα ἠσπάσθη τὴν χεῖρα τοῦ μονάρχου, ἀπαντήσασα, τρεμούσῃ φωνῇ: Ἀληθῶς ἀνέστη.

— Καὶ σέ, λοχαγὲ Ἀπραξῖνε, εἶπεν ὁ Τζάρος, εἰς οὐτιδανὸς σὲ προσέβαλε καὶ σ' ἐκτύπησεν εἰς τὸ πρόσωπον. Ἐπὶ τῆς παρειᾶς ταύτης ἐρραπίσθης· ἐγὼ ὁ Τζάρος, ἀσπάζομαι τὴν παρειὰν ταύτην καὶ ἐξαλείφω οὕτω τὴν ἀτιμίαν, ἥτις σοὶ ἐγένετο.

Ὁ Τζάρος ἠσπάσθη τὴν παρειὰν τοῦ κό-

μητος καὶ προσέβλεψε κύκλω ὑπερηφάνως. — Σὺ δέ, λοχαγὲ Ἰακώβοβιτς, ἐξηκολούθησεν, ὅστις ὕβρισας τὴν εὐγενῆ ταύτην γυναῖκα καὶ ἐρράπισας, τὸν σύζυγόν της καθαιρεῖσαι ὡς ἄτιμος καὶ πηγαίνεις ὡς κοινὸς κακοῦργος εἰς τὴν Σιβηρίαν.

Ἐνῷ ὁ Ἰακώβοβιτς ἐξηφανίζετο, ὁ Τζάρος ἐχαιρέτισε διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς τὴν ὁμήγυριν καὶ ἐγκατέλειψε τὴν Λευκὴν αἴθουσαν μετὰ τὴν ὀλίγον θεατρικὴν ταύτην σκηνήν, ἥτις ὅμως συνεφώνει πρὸς τὸν χαρακτῆρά του καὶ τὸν βίαιον τρόπον τοῦ τιμωρεῖν καὶ ἀμείβειν.

Ὁ κόμης καὶ ἡ κόμησσα Ἀπραξίνου ἐκυκλώθησαν ὑπὸ τῶν αὐλικῶν, διότι εἶχον καταστῆ, ὡς ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας εὐνοίας τοῦ Τζάρου ἰσχυραὶ προσωπικότητες ἐν τῇ Αὐλῇ. Πρῶτον τότε ἐμάνθανον τί εἶχε συμβῇ εἰς αὐτούς, πάντες δὲ οἱ αὐλικοὶ ὑπερεπήνουν τὴν μεγαλοπρεπῆ ἱκανοποίησιν, ἣν ὁ Αὐτοκράτωρ παρέσχεν εἰς τοὺς προσβληθέντας.

Β΄

Ἡ πρόφασις τοῦ κατὰ τῆς Τουρκίας πολέμου ἦτο ἡ ἀναγνώρισις τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν Ἁγίων Τόπων. Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυς τῆς Ρωσίας Μεντζικὼφ εἶχε τὴν ἐντολὴν νὰ προτείνῃ τὴν ἀπαίτησιν ταύτην διὰ τοῦ τραχυτέρου τρόπου. Ὅτε δὲ ὡς προσεδοκᾶτο, ἀπερρίφθη αὕτη ὑπὸ τῆς Πύλης, εἰσήλασαν κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1853 οἱ Ρῶσοι εἰς τὰς παραδουναβείους ἡγεμονίας.

Ἤδη, αἱ δυτικαὶ Δυνάμεις ἐθορυβήθησαν, διορῶσαι ὅτι ὁ ἀληθὴς σκοπὸς τῆς Ρωσίας ἦτο ἡ κατάκτησις τῆς Τουρκίας· οἱ ἀπεσταλμένοι δὲ αὐτῶν συνῆλθον εἰς διάσκεψιν τὴν 24 Ἰουλίου ἐν Βιέννῃ, ἀποπειρώμενοι μεσολάβησιν τινά, ἐντελῶς ἀποτυφοῦσαν. Ἡ Τουρκία τότε ἠναγκάσθη νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον τῇ Ρωσίᾳ, λαβοῦσα καὶ ὑπόσχεσιν συνδρομῆς παρὰ τῶν Δυνάμεων.

Οἱ Ρῶσοι εἶχον κατ' ἀρχὰς μίαν ἐπιτυχίαν ν' ἀναγράψωσι, ἤτοι τὴν σχεδὸν παντελῆ καταστροφὴν τοῦ Τουρκικοῦ στόλου παρὰ τὴν Σινώπην· ἀλλ' εὐθὺς ἔπειτα οἱ στόλοι Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἐφάνησαν παρὰ τὸν Βόσπορον, ὅπως φυλάξωσι τὴν Κωνσταντινούπολιν. Αἱ Δυνάμεις ἀνεκάλεσαν τοὺς πρεσβεις των ἐκ Πετρουπόλεως καὶ συνωμολόγησαν, τὸν Μάρτιον τοῦ 1854 συνθήκην συμμαχίας μετὰ τῆς Τουρκίας. Ὁ Τζάρος κατέγελα τὴν ἀπειλὴν ταύτην, πεπεισμένος ὧν περὶ τοῦ ἀηττήτου τοῦ στρατοῦ καὶ στόλου του καὶ εἰθισμένος νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν ὡς τὸν κύριον τῆς Εὐρώπης, τόσον, ὥστε οὐδεὶς ἐκ τῆς αὐλῆς του ἐτόλμα νὰ διασείσῃ τὴν γνώμην του ταύτην.

Ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος ἀνήκει τῇ ἱστορίᾳ. Ἦτο Σεπτέμβριος, ὅτε ὁ συμμαχικὸς στρατὸς ἀπεβιβάσθη εἰς τὸν ρωσικὸν λιμένα τῆς Εὐπατορίας, ἐπὶ τῆς Κριμαϊκῆς Χερσονήσου, ὁ δὲ Ρωσικὸς στρατὸς ἠναγκάσθη νὰ συνάψῃ μάχην.

Τὴν ἀρχιστρατηγίαν εἶχεν ἀναλάβει ὁ πρίγκηψ Μεντζικώφ, ὃν ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἔκρινε κατάλληλον ὡς ἱκανὸν καὶ ὡς τὸν κάλλιστον γνώστην τῶν Τουρκικῶν πραγμάτων, ἀφοῦ εἶχε διατελέσει πρεσβευτὴς ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Τὴν 20 Σεπτεμβρίου 1854 συνήφθη ἡ ἐν Ἄλμῃ μάχη, καθ' ἣν οἱ Ρῶσοι ἐνικήθησαν, ἀπωλέσαντες 50,000 ἄνδρας εἰς νεκροὺς καὶ τραυματίας. Ἡ ἧττα αὕτη ἔσχε μεγίστας συνεπείας, ἀνοίξασα τοῖς συμμάχοις τὴν εἰς Σεβαστούπολιν ἄγουσαν. Οἱ Ρῶσοι ἠναγκάσθησαν, κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα, νὰ βυθίσωσι τὸν στόλων των εἰς τὸν λιμένα τῆς Σεβαστουπόλεως, ὅπως ἀποφράξωσι τοῦτον, ἐν δὲ τῷ συμμαχικῷ στρατοπέδῳ ἐφρόνουν ὅτι ἠδύναντο νὰ καταλάβωσιν ἐξ ἐφόδου τὴν Σεβαστούπολιν. Ἐν τούτοις ἡ νίκη αὕτη δὲν ἀπέβη τόσον ἐπωφελής. Ὁ Μεντζικὼφ ἐπέτυχε νὰ καταλάβῃ τὸν Βαλουκλαβᾶν πρὸς μεσημβρίαν τῆς Σεβαστουπόλεως καὶ ἐκεῖθεν νὰ διατηρῆται ἐν συγκοινωνίᾳ μετὰ τοῦ φρουρίου· δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Σεβαστουπόλεως, ἥτις διήρκεσεν ἕνδεκα μῆνας καὶ ἐκράτησε τὸν πεπολιτισμένον κόσμον ἐν ἀδημονίᾳ καὶ ἐρεθισμῷ.

Γ΄

Ἐν τῷ πολεμικῷ συμβουλίῳ τῷ συγκροτηθέντι τὴν ἐπαύριον τῆς ἐν Ἄλμῃ μάχης, ὑπεδείχθη τῷ Μεντζικὼφ ὅτι ἔδει νὰ λάβῃ γνῶσιν τῆς ἥττης ὁ Τζάρος. Δὲν ὑπῆρχον τότε ἄλλα μέσα ἀνταποκρίσεως εἰμὴ διὰ ταχυδρόμων, ἡ δὲ πρὸς τὴν Πετρούπολιν ὁδὸς ἦτο ἀνοικτή. Ὁ Μεντζικὼφ ὅμως ἔτρεμεν ἐπὶ τῇ σκέψει τῆς εἰς τὸν Τζάρον ἀναγγελίας τῆς ἥττης καὶ τῶν ἐκ ταύτης συνεπειῶν. Μέχρι τοῦδε εἶχεν ἀναγγείλει αὐτῷ λίαν ὑπερβολικὰς καὶ εὐχαρίστους εἰδήσεις, οὕτως, ὥστε ὁ αὐτοκράτωρ ἐπίστευεν ὅτι τὰ τῆς Κριμαίας εἶχον ἄριστα. Νῦν ἐπρόκειτο νὰ διεψευσθῶσιν αὐτόν, ἀλλοίμονον δὲ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις θὰ τῷ ἔφερε τὴν εἴδησιν ταύτην. Ὅθεν δικαίως ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ τοιαύτη ἐντολὴ ὡς αὐστηρὰ τιμωρία.

Ὁ πρίγκηψ Μεντσικὼφ εἶχεν ἐν τούτοις ἐκλέξει τὸν κομιστὴν τοῦ θλιβεροῦ ἀγγέλματος· δὲν εἶχε λησμονήσει τὴν καθαίρεσιν καὶ ἐξορίαν τοῦ ἀνεψιοῦ του Ἰακώβοβιτς.

Ὁ διὰ τὴν ἀνδρείαν του εἰς ταγματάρχην προαχθεὶς λοχαγὸς Ἀπραξῖνος ἐνετάλη νὰ μεταβῇ εἰς Πετρούπολιν καὶ ν' ἀγγείλῃ εἰς τὸν αὐτοκράτορα τὴν ἥτταν, δίδων συγχρόνως πληροφορίας περὶ τῆς γενικῆς καταστάσεως.

— Ἡ ἐντολὴ αὕτη, εἶπεν ὁ Μεντζικὼφ εἰρωνικῶς εἰς τὸν Ἀπραξῖνον, εἶνε κάπως δύσκολος καὶ πρέπει, κύριε ταγματάρχα, ν' ἀρχίσητε διπλωματικῶς, ὅπως μὴ ἐξοργίσητε τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα.

— Δύναμαι νὰ λάβω τὸ ἔγγραφον; ἠρώτησεν ὁ Ἀπραξῖνος ἠρέμα, καίτοι ἡ καρδία του ἔπαλλε βιαίως.

— Πρὸς τί ἔγγραφον; εἶπεν ὁ πρίγκηψ Μεντζικώφ. Ἀναγγείλατε προφορικῶς εἰς τὴν Α. Μεγαλειότητα. Ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἀγαπᾷ τὰς ἐγγράφους εἰδήσεις· ἄλλως, ἠδυνάμην νὰ τὴν στείλω δι' ἑνὸς ὑπαξιωματικοῦ. Ὁ Τζάρος ἐπιθυμεῖ ἐξηγήσεις παρ' αὐτόπτου μάρτυρος. Ἐλάβατε μέρος εἰς τὴν μάχην, γνωρίζετε τὰ πράγματα; ὀφείλετε νὰ διαφωτίσητε τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα ἀπαντῶντες εἰς τὰς ἐρωτήσεις αὐτῆς. Ἀναχωρήσατε ἀμέσως.

Ὁ Ἀπραξῖνος ἀπεσύρθη. Οἱ ἀξιωματικοί, οἵτινες τὸν περιεκύκλωσαν, ἀνεκουφίσθησαν, μαθόντες περί τίνος ἐπρόκειτο· διότι ἂν οὗτος ἠρνεῖτο τὴν ἐντολήν, βεβαίως εἷς ἐξ αὐτῶν θὰ ὑπεχρεοῦτο νὰ τὴν ἐκτελέσῃ μὲ μέγαν κίνδυνον τῆς ζωῆς του.

Πρὸ τῆς θύρας, ἀνέμενε *κιβίτκα*, ἤτοι ἁμαξα ἐλαφρὰ ἐζευγμένη εἰς τρεῖς θυμοειδεῖς ἵππους. Ἐφωδιασμένος διὰ τῶν χρησίμων εἰς τὸ ταξείδιον καὶ πρὸ πάντων μὲ τὸ διαβατήριον, ὅπερ θὰ τῷ παρεῖχεν εἰς ἕκαστον σταθμὸν νέους ἵππους, ἐπεχείρησεν ὁ Ἀπραξῖνος τὸ ταξείδιον, ὅπερ θὰ διήρκει μίαν περίπου ἑβδομάδα.

Ἐνῷ ὡδευεν ἐπὶ τῆς εἰς Πετρούπολιν ἀγούσης, εἶχε τὸν καιρὸν ν' ἀναλογισθῇ τὴν θέσιν του καὶ νὰ ἐννοήσῃ καλῶς τί περιέμενεν αὐτόν.

Ἡ ἐκδίκησις τοῦ Μεντζικὼφ ἦτο φοβερὰ ἀλλ' ἀσφαλής.

Δ΄

Ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἦτο ἐν τῷ βίῳ του ἀνὴρ ἐκτάκτου ἁπλότητος. Τὸ σπουδαστήριόν του, περιεῖχε τ' ἀπολύτως χρήσιμα ἐπίπλα καὶ ἐφαίνετο σχεδὸν κενόν. Ὁ αὐτοκράτωρ κατεκλίνετο ἐπὶ σιδηρᾶς στρατιωτικῆς κλίνης καὶ ἐκαλύπτετο μὲ ἁπλοῦν ἐξ ἐρέας κάλυμμα. Οἱ μανδύαι καὶ αἱ στολαί του ἦσαν συχνάκις ἐφθαρμένοι, διακρινόμενοι ὅμως ἐπὶ ἐκτάκτῳ καθαριότητι, ἥτις γνωστὸν, ὅτι λογίζεται ὡς πρωτίστη τῶν στρατιωτῶν ἀρετή. Ἐν τούτοις, κατὰ τὰς ἐπισήμους τελετάς, περιεβάλλετο δι' ὅλης τῆς λαμπρότητος τοῦ θρόνου καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας, ἣν συνεπάγεται ἡ Ρωσικὴ αὐλή, διότι ἐφρόνει ὅτι προκειμένου μόνον περὶ τοῦ προσώπου του, ἔδει νὰ εἶνε ὅσον τὸ δυνατὸν ἁπλοῦς.

Πρὸ ἡμερῶν, ὁ Τζάρος ἦτο ἀνήσυχος. Περιέμενε ταχυδρόμον ἐκ τοῦ στρατοῦ· καίτοι δὲ οὐδόλως περὶ τῆς νίκης ἀμφιβάλλων, ἠδημόνει ἐν τούτοις, στερούμενος εἰδήσεων.

Οἱ ταχυδρόμοι, οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τοῦ θεάτρου τοῦ πολέμου, ἦσαν, κατὰ διαταγὴν τοῦ Τζάρου, πάσης ἐθιμοτυπίας ἀπηλλαγμένοι. Εἰσήρχοντο δι' ὀπισθίας θύρας τῶν Ἀνακτόρων καὶ ἀμελλητὶ προσήρχοντο εἰς τὸν ὑπασπιστὴν τῆς ὑπηρεσίας παρ' οὗ εἰσήγοντο ἀμέσως παρὰ τῷ Τζάρῳ. Μάλιστα δὲ καὶ τὴν νύκτα ἀκόμη, ὤφειλον νὰ ἐξυπνήσωσι τὸν Τζάρον, πρὸς ὃν παρὰ τὴν κλίνην του, ἀνεκοίνου ὁ ἀξιωματικὸς τὰς εἰδήσεις.

Ἦτο μεσημβρία, ὅτε ὁ κόμης Ἀπραξῖνος, κατῆλθε τῆς κιβίτκας του, ἥτις τὸν ἔφερε πρὸ τοῦ Χειμερινοῦ Ἀνακτόρου. Ἔρριψεν ἐν βλέμμα ἀναζητῶν τὴν σύζυγόν του, πρὶν ἢ ἀναγγελθῇ εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, ἀλλ' ἀπετράπη, σκεφθεὶς πόσον αὕτη θὰ ἐλυπεῖτο, μανθάνουσα ὁποίας θλιβερᾶς εἰδήσεως ἦτο κομιστής.

Ἀνῆλθε τὴν κλίμακα, μέχρι τοῦ θαλάμου τοῦ ὑπασπιστοῦ καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ: Ταχυδρόμος ἐκ τοῦ στρατοπέδου.

— Εὐλογητὸς ὁ Θεός! εἶπεν ὁ ὑπασπιστής, διότι ἦλθατε. Ὁ αὐτοκράτωρ εἶνε ἐκτὸς ἑαυτοῦ, διότι στερεῖται παντελῶς εἰδήσεων. Τί φέρετε;

— Εἴδησιν θλιβεράν, εἶπεν ἠρέμα ὁ Ἀπραξῖνος. Ὁ ὑπασπιστὴς ὠχρίασε καὶ τὸν προσέβλεψεν ἀτενῶς· συνῆλθεν ἐν τούτοις καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν θάλαμον τοῦ Τζάρου.

— Μεγαλειότατε, ἀνήγγειλεν, ταχυδρόμος ἐκ Κριμαίας.

— Ἂς εἰσέλθῃ εἶπε. Τί νέα φέρεις; πόθεν ἔρχεσαι;

— Ἔρχομαι ἀπὸ τὸν Ἄλμαν, κατ' ἐντολὴν τοῦ πρίγκιπος Μεντζικώφ.

— Καλά, τί ἔχεις νὰ μοῦ εἴπῃς;

— Συνήφθη μάχη, Μεγαλειότατε.

— Πότε καὶ ποῦ;

— Τὴν 20ὴν Σεπτεμβρίου, οἱ Τοῦρκοι, Γάλλοι καὶ Ἄγγλοι μᾶς προσέβαλον παρὰ τὸν ποταμὸν Ἄλμαν. Εἶχον τὴν σημαντικὴν ὑπεροχήν.

— Λοιπόν! τί βραδύνεις; εἶπεν ὁ Τζάρος Ἐμπρός! Τί βλάπτει ἂν εἶχον τὴν ὑπεροχήν; Πῶς ἐτελείωσεν ἡ μάχη;

— Ἐνικήθημεν, εἶπεν ὁ Ἀπραξῖνος, θνησκούσῃ φωνῇ, ἠνοίξαμεν εἰς τὸν ἐχθρὸν τὸν πρὸς τὴν Σεβαστούπολιν δρόμον καὶ ἐβυθίσαμεν τὸν στόλον μας πρὸ τοῦ λιμένος.

Ὡς κεραυνόπληκτος ἀπέμεινεν ὁ Τζάρος. Ἐδράζατο ἕδρας καὶ ἐστηρίχθη. Εἶτα ὥρμησε, μὲ πρόσωπον ἐρυθρὸν καὶ αἱματώδεις ὀφθαλμοὺς κατὰ τοῦ δυστυχοῦς ταχυδρόμου καὶ τῷ ἔκραξε:—Ψεύδεσαι! ἀχρεῖε, ψεύδεσαι! Ὁ στρατός μου δὲν νικᾶται, ὄχι, ποτέ!

Μὲ τὴν πυγμὴν ὑψωμένην, ἵστατο ὁ μόλις συγκρατῶν τὸ λογικόν του μονάρχης πρὸ τοῦ δυστυχοῦς ἀξιωματικοῦ.

— Εἶπον τὴν ἀλήθειαν, Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ Ἀπραξῖνος. Ἠναγκάσθημεν νὰ ἀποσυρθῶμεν ἐπὶ τοῦ Βαλουκλαβᾶ· ἴσως θὰ ἐπιτύχωμεν νὰ προφυλάξωμεν τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ φρουρίου.

Ὁ Τζάρος ὠπισθοχώρησε, ριφθεὶς ἐπὶ ἕδρας πρὸ τοῦ γραφείου του: ἐφαίνετο ὡς ἀδυνατῶν νὰ πιστεύσῃ τὴν εἴδησιν ἐκείνην· ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν καὶ ὠλόλυζεν ἰσχυρῶς[1]). Τέλος ἐστέναξεν: Ἡττήθη! Οἱ στρατιῶταί μου ἐνφυγῇ! Ὁ Ρωσικὸς στρατὸς ἡττημένος καὶ φυγάς!

Τὸ σῶμά του συνεταράσσετο ὡς ἐν πυρετῷ. Ἄλαλος καὶ ἀδρανὴς ἵστατο ὁ ἀτυχὴς ταγματάρχης παρὰ τὴν θύραν καὶ ἔβλεπε τὴν ἀπελπισίαν τοῦ μονάρχου. Ὁ Νικόλαος ἐφάνη λησμονήσας ἐντελῶς τὴν παρουσίαν του. Ἠγέρθη ὠχρότατος καὶ μὲ συνεσφιγμένους ὀδόντας προὐχώρησε πρὸς τὸν Ἀπραξῖνον καὶ ἐξέσχισε τὰς ἐπωμίδάς του.

— Ἀπὸ σήμερον καὶ εἰς τὸ ἑξῆς δὲν εἶσαι πλέον εὐγενής. Εἰς τὴν Σιβηρίαν καὶ θρῶπον, ὅστις μοὶ ἔφερε τὴν εἴδησιν ταύτην.

Καὶ συγχρόνως, ἀνοίξας τὴν θύραν, διέταξεν εἰς τὸν ὑπασπιστήν: Ὁ καθαιρεθεὶς οὗτος εἰς τὴν Σιβηρίαν, ἀμέσως! Εἶτα ἐπέστρεψεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπου ἐνεκλείσθη, μὴ ἐπιτρέψας, μέχρι τῆς ἑπομένης, εἰς οὐδένα τὴν εἴσοδον. Οὐδεὶς ἐκ τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας ἐτόλμησε νὰ ταράξῃ τὴν ἥττη του βαρέως τρωθέντα Καίσαρα. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο, οὐδεμίαν τροφὴν ἔλαβε, ἤκουε δέ τις μόνον τοὺς στεναγμοὺς καὶ ὀλολυγμούς του. Βαθεῖα σιγὴ ἐβασίλευε πέριξ τοῦ σπουδαστηρίου του, διότι πᾶς τις ἔτρεμε μὴ διαταράξῃ τὸν αὐτοκράτορα καὶ προκαλέσῃ ἐπ' αὐτοῦ, κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, τὴν τρομερὰν του ὀργήν.

Ὠχρὸς ὡς πτῶμα, ἀλλοφρονῶν διὰ τὴν προσγενομένην αὐτῷ ἀτίμωσιν, εἰσῆλθεν ὁ Ἀπραξῖνος εἰς τὸν προθάλαμον τοῦ ὑπασπιστοῦ, ὅστις τὸν ὡδήγησε, διὰ μέσου σειρᾶς δωματίων, μακρὰν τοῦ μηνίοντος Μονάρχου.

— Μὴ ἀπελπίζεσθε, τῷ εἶπεν. Ὁ Τζάρος θὰ συνέλθῃ. Ἐν τῇ πρώτῃ του παραφορᾷ σᾶς καθῄρεσε· θὰ σκεφθῇ ἂν εἶσθε ἀθῶος καὶ θὰ σᾶς δώσῃ ἱκανοποίησιν.

— Οὐδεὶς δύναται νὰ μοὶ τὴν δώσῃ, εἶπεν ὁ Ἀπραξῖνος. Ὁ Τζάρος μοῦ ἀφῄρεσε τὰς ἐπωμίδας καὶ μὲ ἠτίμασε. Μίαν παράκλησιν ἔχω νὰ σᾶς κάμω. Φροντίσατε, ἵνα ἡ σύζυγός μου λάβῃ τὴν ἄδειαν νὰ μὲ ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν Σιβηρίαν. Δὲν θέλω νὰ τὴν ἴδω τώρα, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ θὰ μάθῃ τὸ δυστύχημα.

— Θὰ ἐκπληρώσω εὐχαρίστως τὴν ἐπιθυμίαν σας, ἀπήντησεν ὁ ὑπασπιστής. Μὴ χάνετε πᾶσαν ἐλπίδα. Εὐθὺς ὡς καθησυχάσῃ ὁ Τζάρος, θὰ τῷ ὁμιλήσω περὶ ὑμῶν καὶ θὰ τῷ ὑποβάλω τὴν παράκλησίν σας. Τώρα ὀφείλω εὐθὺς νὰ σᾶς παραδώσω εἰς τὸν διοικητὴν, ὅστις ἄνευ ἀναβολῆς θὰ σᾶς στείλῃ εἰς Σιβηρίαν. Γνωρίζετε, ὁ Τζάρος διέταξεν: *ἀμέσως*.

Ὁ ὑπασπιστὴς ἔγραψε τὴν διαταγὴν εἰς τὸν Διοικητήριον, καὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ὕστερον, ὁ πρώην ταγματάρχης κόμης Ἀπραξῖνος, ἐν τῇ αὐτῇ κιβίτκᾳ δι' ἧς ἀφίκετο ὡς ταχυδρόμος, ἤδη ὡς αἰχμάλωτος ἐστέλλετο εἰς Σιβηρίαν.

Ὁ Διοικητής, μαθὼν ἐπὶ τίνι αἰτίᾳ ὁ Ἀπραξῖνος ἐξωρίζετο, γινώσκων δὲ καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ αὐτοκράτορος, δὲν ἐπίστευεν ὅτι ἡ ποινὴ αὕτη ἤθελε διαρκέσει. Ὅθεν διέταξεν ἡ μεταφορά του νὰ γείνῃ ὅσον τὸ δυνατὸν βραδέως.

Εἰς μακρὰν καθημερινὴν ὁδοιπορίαν ἐξετέθη ὁ ἀτυχὴς Ἀπραξῖνος. Κατὰ τὸ σύνηθες, μετέφερον αὐτὸν διὰ κιβίτκας εἰς Νοβογορόδ· κατόπιν ἔπρεπε νὰ ὁδοιπορῇ πεζὸς ἐν συνοδείᾳ καὶ ἄλλων ἐξορίστων, πολιτικῶν ἐγκληματιῶν, κλεπτῶν καὶ φονέων ἀθώων γυναικῶν καὶ παιδίων, αἵτινες συνώδευον τοὺς οἰκείους των ἐν τῇ ἐξορίᾳ. Ἡ ἐν τοῖς σταθμοῖς ἀνάπαυσις, ἔνθα ἔπρεπε νὰ διανυκτερεύσωσιν ἦτο ἀθλία· ἐν χώρῳ στενῷ, ἀκαθάρτῳ, πλήρει φθοροποιῶν ζωϋφίων, συνωστίζετο πλῆθος δυστυχῶν ζητούντων ὀλιγόωρον ἀναψυχὴν ἐκ τῆς μακρᾶς πεζοπορίας.

Ὁ Ἀπραξῖνος εἶχεν ἤδη φθάσει εἰς Πέρμ, ὅτε ἐδόθη τέλος διαταγὴ νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως ἐλεύθερος εἰς Πετρούπολιν. Συγχρόνως ἐπανέκτησε τὸν στρατιωτικὸν βαθμὸν καὶ τὸν τίτλον του.

Ε΄

Εἴκοσιν ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάκλησίν του, ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ Τζάρου. Ἐφρικίασεν ὁ ἀτυχὴς ὅταν προσέβλεψε τὸν μονάρχην. Τὸ βλέμμα τοῦ αὐτοκράτορος, ὅπερ τῶν πάντων ἐδέσποζε καὶ πάντες πρὸ αὐτοῦ ἔκλινον, ἦτο θολὸν καὶ ἐσβεσμένον· τὸ πρόσωπον ὠχρότατον, ἡ ὅλη δὲ στάσις ἐμαρτύρει ἐξάντλησιν καὶ ἀθυμίαν· καὶ αὐτὴ ἡ φωνὴ του ἦχει ἄτονος καὶ ἠπία ὅσον οὐδέποτε πρότερον. Ἡ διάψευσις ὅλων του τῶν ἐλπίδων, ἡ ἀκατάληπτος δι' αὐτὸν ἥττα τοῦ στρατοῦ του, εἶχον, ὡς βραδύτερον ἐδείχθη, συντρίψει πραγματικῶς τὴν καρδίαν τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου.

Βραδέως προὐχώρησε πρὸς τὸν Ἀπραξῖνον καὶ εἶπεν: Ἡ παρουσία σου μοὶ ὑπενθυμίζει θλίψεις καὶ πόσον, φοβοῦμαι δὲ ὅτι καὶ ἡ θέα μου δὲν σοὶ εἶνε εὐάρεστος.

Ὁ Ἀπραξῖνος κατεβίβασε τὸ βλέμμα καὶ ἐσιώπησεν. Ὁ Τζάρος ἐννόησε τὴν ἀπάντησιν ταύτην.

— Τὸ γνωρίζω, εἶπε. Δὲν θέλεις νὰ μὲ συγχωρήσῃς δι' ὅ,τι σοὶ ἔκαμα· καὶ τὸ ὁμολογῶ, ἦτο ἄδικον. Ἔσπευσα πολύ. Ἀλλὰ δὲν ἐπιθυμῶ πλέον νὰ σὲ βλέπω. Ὕπαγε εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Δύνασαι ν' ἀπολαμβάνῃς ἐκεῖ τὰ εἰσοδήματά σου· καὶ ἵνα μὴ ζημιωθῇς, σοὶ δίδω ἀκόμη πλούσιον ἐτήσιον μισθόν. Μεῖνε μακρὰν ἀπ' ἐδῶ, ἕως οὗ ἀποθάνω καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφεις, ἐὰν θέλῃς. Ὕπαγε. Ἡ θέα σου μοὶ εἶνε ἀνυπόφορος. Ἐὰν δύνασαι, συγχώρησόν με, καὶ λυπήσου τὸν Τζάρον σου εἰς τὸν ὁποῖον ἔφερες τὴν δυστυχεστέραν εἴδησιν τῆς ζωῆς του, τοῦ ὁποίου συνέτριψας τὴν καρδίαν.

Ὁ Ἀπραξῖνος ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Τὴν 18 Φεβρουαρίου 1855 ἀπεβίωσεν ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος. Μικρὸν πρὸ τοῦ τέλους του, ἀφίκετο ταχυδρόμος ἐκ Σεβαστουπόλεως, ἀγγέλλων τὴν ἅλωσίν της· ὁ Τζάρος Νικόλαος, τὸν παρέπεμψεν εἰς τὸν Διάδοχον, μὴ θέλων πλέον νὰ γνωρίσῃ τι ἐκ τῶν τοῦ κόσμου.

Ὁ κόμης Ἀπραξῖνος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου τοῦ Β΄, συχνάκις μετὰ τῆς συζύγου του, ἐπεσκέπτετο τὸ Χειμερινὸν ἀνάκτορον, ἐντὸς τῶν τοίχων τοῦ ὁποίου ἡ τύχη τοιαύτας ἀξιοσημειώτους μεταβολὰς ἐπεφύλαξεν αὐτῷ.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ) Γεωργ. Χ. Χελμης

[1]) Ἱστορικόν. πάντα τὰ προηγούμενα.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΙΕ΄.

ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ

Ἐρωτήσας ποτὲ τὸν ἀθάνατον ἡοιδὸν τοῦ ἀθανάτου Βότσαρη, Χάλλεκ, ἐὰν κατὰ τὰς εἰς Εὐρώπην περιηγήσεις του εἶδε τὸν Βύρωνα, Οὐῶλτερ Σκῶττ, Μοῦαρ καὶ ἄλλους ἐκ τῶν ἐξόχων αὐτοῦ συγχρόνων, ἔλαβε τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν:

«Ὑπῆγα νὰ ἴδω πράγματα καὶ οὐχὶ ἀνθρώπους· μισῶ τὰς συνδιαλέξεις.»

Ἐγὼ τούναντίον, φίλε ἀναγνῶστα, ἐπορεύθην ἵνα ἴδω καὶ *πράγματα καὶ ἀνθρώπους* καὶ τοὺς τελευταίους μάλιστα, ὅπως μάθω κυρίως τί σκέπτονται περὶ Ἑλλάδος.

Ὁ Ἔβρεμοντ λέγει: «Ἡ συνομιλία εἶνε ὁ δεσμὸς τῆς κοινωνίας· δι' αὐτῆς ὁ νοῦς διακοινεῖ τὰς ἰδέας του, καὶ ἡ καρδία ἐκφράζει τὰς συγκινήσεις αὐτῆς. Οὕτω συνάπτονται καὶ παγιοῦνται οἱ φιλικοὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων δεσμοί.» Ὁ Σουΐφτ ὀνομάζει τὴν συνδιάλεξιν «μέγα τοῦ νοῦ σχολεῖον, ἐν ᾧ οὐ μόνον πλουτίζεται διὰ γνώσεων, ἃς δυσκόλως δύναται νὰ μάθῃ ἀλλαχόθεν, ἀλλὰ ἀποκαθίσταται καὶ ζωηρότερος, δικαιότερος, ὀξύτερος καὶ βαθύτερος».

Ἡ φιλοσοφία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις προσέλαβεν ἀσμένως τὸ ὁμιλητικὸν σχῆμα καὶ ὅτε ὁ Πλάτων ἐδίδασκεν ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ τοὺς ὑψηλοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ τοῦ πνεύματος συνδιελέγετο μὲ τοὺς μαθητάς του. Οἱ ἀτυχεῖς ἐκεῖνοι θνητοί, εἰς οὓς ὁ χρόνος, ὁ ἀνεκτίμητος οὗτος θησαυρός, ἀποκαθίσταται φορτίον, εὑρίσκουσιν ἐν τῇ συνδιαλέξει διασκέδασιν ὅσῳ ἀθῶαν, τοσούτῳ καὶ εὐχάριστον.

Τὴν ἀνάγκην ταύτην αἰσθάνονται ἅπαντες μετά τινα ἐργασίαν ἢ μελέτην, μετά τι νὰ κόπον ἢ καλόν τι γεῦμα· ἰδίως δὲ ὁπόταν ἐν τῇ συναναστροφῇ εὑρίσκεται Σαικσπείριος Ὑώρυχος «πλήρης ἀστεϊσμῶν καὶ κωμικωτάτων ἐπινοιῶν».

Ἡ συναναστροφὴ δύναται νὰ ἀποβῇ διδακτικὴ ἑνταυτῷ καὶ τερπνή, ποικίλλουσα τὸ σπουδαῖον μετὰ τοῦ ἀστείου καὶ τερπνοῦ, δίκην ἐκλεκτοῦ μυθιστορήματος ἐκθέτουσα μεγάλας καὶ ὑψηλὰς ἀληθείας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ αἱ μᾶλλον νωθραὶ διάνοιαι, αἱ μᾶλλον δύστροποι καὶ ἀπαρεσκόμεναι εἰς τὴν σπουδαιότητα δύνανται νὰ διδαχθῶσι πολλὰ τῆς πείρας μαθήματα. Ἡ διδασκαλία τοῦ Σωκράτους μετὰ τῶν νεαρῶν αὐτοῦ μαθητῶν παρέχει ἡμῖν ὑπόδειγμα τοιαύτης συναναστροφῆς, ἧς οἱ καρποὶ γνωρίζομεν κατὰ πόσον ὑπῆρξαν ἔξοχοι καὶ δαψιλεῖς.....

....Ἐπέβην ὀχήματος καὶ διηυθύνθην εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν. Ἐπεσκέφθην τὸν στρατηγὸν Λούης Κάσς, τὸν περιηγητὴν καὶ κλασικομαθῆ Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν, ἢ ὡς οἱ Ἀμερικανοὶ ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν τὸν Γραμματέα τοῦ Κράτους. Ὁ κ. Κάσς μὲ ὑπεδέχθη εὐμενέστατα, μοὶ ὡμίλησε πολλὰ περὶ Ἑλλάδος, καὶ ἰδίως περὶ Πατρῶν καὶ τοῦ ἐμπορίου τῆς κορινθιακῆς σταφίδος, καὶ ηὐχήθη πολλὰ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας χώρας καὶ μάλιστα ὑπὲρ τῆς ἐμπορικῆς ἐπιμιξίας μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἀμερικανῶν. Εἶτα ἐποιήσατο λόγον περὶ τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς προσεγγιζούσης κατὰ πολλὰ τὴν τοῦ Ξενοφῶντος. Μὲ ἠρώτησε περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκπαιδεύσεως, τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους καὶ τῶν νεωτέρων ἡρώων, ὑπὲρ ὧν ἔτρεφε διακαῆ αἰσθήματα ἄκρας ὑπολήψεως.

Ὁ κ. Τρικούπης, μοὶ λέγει, εἶνε εἷς τῶν ἐξοχωτέρων πολιτευτῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐγνώρισα αὐτὸν ἐν Λονδίνῳ, διὰ μέσου τοῦ Ἔβερετ, εὗρον δὲ αὐτὸν λίαν εὐχάριστον, νοήμονα καὶ λόγιον. Ἡ «Ἱστορία του τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστάσεως» λέγουσιν ὅτι εἶνε σπουδαῖον καὶ κλασικὸν ἔργον· λυποῦμαι ὅτι δὲν γνωρίζω τὴν Ἑλληνικήν, ἐπεθύμουν πολὺ νὰ ἀναγνώσω αὐτήν· ἡ πρὸς τὴν Ἑλλάδα συμπάθεια τῆς Ἀμερικῆς εἶνε θερμοτάτη, περὶ τούτου δὲ δύνασαι νὰ διαβεβαιώσῃς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἐὰν ἐπισκεφθῇς τὰς Ἀθήνας. . . .

— Οἱ Ἕλληνες οὐδέποτε θὰ λησμονήσωσι τὰς σπουδαίας ὑπηρεσίας, ἃς προσήνεγκεν ἡ ὑμετέρα πατρὶς τῇ Ἑλλάδι ἐν ὥρᾳ μεγίστου κινδύνου, εἶπον αὐτῷ·

— Οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας των, εἶπεν, ἡ δὲ Εὐρώπη ἐπολιτεύθη αἰσχρῶς.....

Λόγου γενομένου περὶ τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ ἐπισκέψεως τοῦ Γλάδστωνος εἶπεν.

— Φρονῶ ὅτι ὁ Γλάδστων θὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Ἑπτάνησον ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας, τοὐλάχιστον τοιαύτη εἶνε ἡ ἰδέα πολλῶν ἄλλων πολιτευτῶν. Τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος πρέπει νὰ εὐρυνθῇ, ἡ δὲ ἕνωσις τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἔσται τὸ πρῶτον βῆμα. Ἡ Εὐρώπη οὐδέποτε ἐσκέφθη περὶ τῆς ὑμετέρας χώρας ὡς ὤφειλε· τοῦτο βεβαίως δεικνύει τὴν πρὸς τὸ μικρὸν τοῦτο ἔθνος ἀβελτηρίαν της.

Μετὰ τὴν ὁμιλίαν ταύτην τοῦ κ. Κάσς, ἐγένετο καὶ αὖθις λόγος περὶ τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀμερικῆς ὑπὲρ ὧν ἔδειξε μέγα ἐνδιαφέρον· μετὰ ταῦτα δὲ ἀπεχαιρέτισα αὐτὸν ἐν σεβασμῷ καὶ ἀγάπῃ θαυμάζων τὸν ἁπλοῦν καὶ ἀφελέστατον τρόπον τοῦ ἐνδόξου τούτου πολιτευτοῦ καὶ φιλέλληνος.

Ἐπεσκέφθην πρὸς τούτοις καὶ τὴν Λευκὴν Οἰκίαν δηλονότι τὴν ἑστίαν τοῦ προέδρου τῆς Ἀμερικανικῆς δημοκρατίας.

Οἱ περὶξ τῆς μαρμαρίνου ταύτης οἰκοδομῆς κῆποι διέχυνον ἐντὸς αὐτῆς πνοὰς εὐώδεις καὶ μυθιστικάς. Ἀκολούθως ἀνῆλθον μικρὰν κλίμακα καὶ εἰσῆλθον ἐντὸς μεγάλης αἰθούσης κεκοσμημένης δι' ἁπλουστάτων ἐπίπλων. Ἐν μέσῳ στρατηγῶν, γερουσιαστῶν, καθολικῶν ἱερέων καὶ τινων τῆς ἀνωτάτης περιωπῆς ἐκάθητο ἐν ἁπλουστάτῃ ἕδρᾳ ἄνθρωπος μετρίου ἀναστήματος, εὔσαρκος καὶ ἁπλούστατα ἐνδεδυμένος, ὅστις ἐγερθεὶς μὲ ὑπεδέχθη λίαν εὐγενῶς.

Ἦτο τὸ πνεῦμα τῆς προστασίας, τὸ πρόσωπον ἐν ᾧ συσσωματοῦνται οἱ πάντες, ἢ ὅπως ὁ λαὸς λέγει Λατινιστὶ ἐκφραζόμενος:

E pluribus Unum.

Τινὲς τῶν παρευρισκομένων εὐγενῶν ἀπεκάλουν αὐτὸν ἐξοχώτατον, ἀλλὰ διὰ τόνου φωνῆς τόσον χαμηλῆς, ὥστε ὡμοίαζε τὸν ἦχον ἀπομεμακρυσμένου χειμάρρου ἢ τὴν πτῶσιν καταρράκτου μελλούσης εὐγενείας, ἀπεχούσης ὅσον ὁ Καῖσαρ τοῦ Ταρκυνίου καὶ ὁ Κόδρος τοῦ Μομμίου.

Ἄλλοι παρετήρουν τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, ἄλλοι ἐξήταζον τὸν τρόπον καθ' ὃν ἦτο ἐνδεδυμένος καὶ ἄλλοι τὴν ἐργασίαν τοῦ ὑποδηματοποιοῦ αὐτοῦ ἢ τὴν ἐλαφρὰν χεῖρα τοῦ κουρέως του· ἀλλ' ἐγὼ ἰδὼν αὐτὸν ἐσκέφθην ἐπὶ τῆς μεταβολῆς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων.

Ὁ πρὸ ἐμοῦ ἀνώτατος οὗτος ἄρχων, ἡ συγκέντρωσις αὕτη πάσης προστασίας, ἡ δίδουσα ἄρτον εἰς 30 χιλιάδας πεινηλέους, αἰτοῦντας θέσιν πολιτικήν, μετὰ μίαν τὸ πολὺ τετραετίαν θέλει ἐπανέλθει εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν καὶ κατὰ μέρος ἀποθέτων ὅλα τὰ παρόντα προνόμια τῆς δυνάμεως, θὰ ὑποχωρήσῃ ἐνώπιον τοῦ διαδόχου του· πολὺ δὲ πιθανὸν θὰ προσέλθῃ ὡς ὁ ταπεινότερος τῶν 30 χιλιάδων πολιτικῶν αὐτοῦ τέκνων, ἵνα κύψῃ τὴν κεφαλὴν πρὸ ἑνὸς αὐτῶν ὅστις νῦν ἀναμένει παρ' αὐτοῦ προστασίαν καὶ χάριν.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ Χάρισσων καὶ ὁ Τέυλλωρ ἀπεθανον πρόεδροι, ἀλλ' ὁ κ. Βουκάναν ὑπερενίκησε τὸ δηλητήριον, ὅπερ ὑπῆρξε τόσον ὀλέθριον εἰς πολλοὺς καὶ φέρεται πρὸς τὸ σημεῖον, ὅπου οἱ πρὸ αὐτοῦ ἐπιζήσαντες κατέθεντο μετὰ τῆς προεδρείας πᾶσαν ἰσχὺν καὶ λάμψιν ἀναλαμβάνοντες οὕτω τὴν εὐτελῆ ῥάβδον τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς πρὸς τοὺς καθολικοὺς ἱερεῖς ὁμιλίας του, ὁ Βουκάναν ἀπηύθυνε τὸν λόγον πρὸς ἐμέ, εἰπών:

—Λοιπὸν ἀναχωρεῖς διὰ Πάτρας;

— Μάλιστα, ἐξοχώτατε, ἀπήντησα.

— Πιστεύω ὅτι θὰ προσπαθήσῃς νὰ ἀναπτύξῃς ἔτι μᾶλλον τὸ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀμερικῆς ἐμπόριον.

— Θὰ προσπαθήσω, ὑπέλαβον.

— Αἱ Πάτραι, νομίζω, ὅτι εἶνε τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς κορινθιακῆς σταφίδος.

—Μάλιστα, τῷ ἀπήντησα.

— Ἐὰν ἐπισκεφθῇς τὰς Ἀθήνας, παρακαλῶ νὰ ἐκφράσῃς εἰς τοὺς Βασιλεῖς τὸ πρὸς τὰς Αὐτῶν Μεγαλειότητας σέβας μου, καὶ τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην ἣν ἡ Ἀμερικὴ τρέφει πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀκολούθως ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως μάθῃ περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκπαιδεύσεως, ναυτιλίας καὶ ἄλλων, καὶ ἐπεδείξατο μέγα ἐνδιαφέρον εἰς πᾶν ἀφορῶν τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ κ. Βουκάναν ὑπῆρξε φιλοφρονέστατος καὶ οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν εὐγενῆ συμπεριφορὰν καὶ τὸν ἁπλούστατον αὐτοῦ τρόπον.

Διαρκούσης τῆς ἐν Οὐασιγκτῶνι διαμονῆς μου ἐσχετίσθην μετὰ τῶν εὐγλώττων ρητόρων καὶ γερουσιαστῶν Ζέφφερσων, Δεύης, Σῶμνερ, Δώγλας καὶ ἄλλων· ἅπαντες εἶνε φιλέλληνες· ὁ τελευταῖος μάλιστα πρὸ μικροῦ εἶχεν ἐπισκεφθῇ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἦτο κατενθουσιασμένος. Ἀλλὰ περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων θὰ γράψω ἐκτενῶς ἄλλοτε.

Καίτοι ἡ Ἀμερικὴ εἶνε χώρα ἐφ' ἧς ἡ φύσις ἐπεδαψίλευσεν ἀφθόνως ὅλα της τὰ θέλγητρα ὅλην τὴς τὴν καλλονήν· καίτοι τὰ ἐκπαιδευτικὰ αὐτῆς καθιδρύματα, οἱ φιλελεύθεροι θεσμοί, τὰ περίδοξα μνημεῖα τῶν μαχῶν καὶ τὰ διάφορα ἤθη καὶ ἔθιμα εἰσὶ πλήρη ἐνδιαφέροντος, οὐχ ἧττον πολλάκις τὸ αἴσθημα τῆς νοσταλγίας μὲ κατελάμβανε καὶ τὸ ὄμμα μου ἐστρέφετο πρὸς τὴν γεννέτειράν μου γῆν, ἔνθα ἑκάστη αὐτῆς σπιθαμὴ μοὶ ἀναμιμνήσκει ἱστορικόν τι συμβάν, καὶ ἑκάστη σκηνὴ αὐτῆς εἶνε συνδεδεμένη μὲ τὰς ὥρας τῆς παρελθούσης μου νεότητος. Ὁ Ἰονικὸς ἀὴρ εἶνε πλήρης μελῳδίας καὶ ψιθυρίζει εἰς τὸ οὖς μου ἄσματα παρελθόντος μεγαλείου καὶ ἀποσβέσθεισης δόξης·

Πολλάκις ἔστρεψα τοὺς ὀφθαλμούς μου,

ἀλλ' εἰς μάτην, ὅπως παρατηρήσω τὰ ὄρη ἐκεῖνα, ἅτινα ἐδιδάχθην νὰ ἀγαπῶ ἐκ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας!

Ἀχ! δὲν εἶδα τὴν αὐγοῦλα
μέσ' τὰ νέφη τὰ λευκά,
Λαμπρὸν ἥλιον νὰ προβαίνῃ
'ς τὰ βουνὰ τὰ ἑλληνικά.
Στὰ βουνὰ ποῦ 'νε γυρμένοι
τῶν ἡρώων αἱ σκιαί,
Π' ἀντηχοῦν ὑπὲρ πατρίδος
φιλελεύθεραι λαλιαί.

Αἱ *διακοναὶ* ἤδη ἔληξαν. Ἅπασαι αἱ ἐξοχαὶ καὶ τὰ παραθαλάσσια μέρη ἦσαν πλήρη κατοίκων τῶν πόλεων. Ἡ ἑορτή, οὕτως εἰπεῖν, αὕτη ἤρξατο ἐνωρίτερον καὶ ἐτελείωσε βραδύτερον. Πολλοὶ οἵτινες πρό τινων ἑβδομάδων ἐγκατέλειπον τὴν οἰκίαν των ἀπηυδηκότες ἐκ τῆς ἐργασίας ἐνὸς ὁλοκλήρου ἔτους, ἐπιστρέφουσιν ἤδη ἐνδυναμωμένοι καὶ πρόθυμοι νὰ ἀναλάβωσιν ἐκ νέου τὰ ἔργα τοῦ βίου· πολλαὶ μητέρες, ἀνακουφισθεῖσαι ἐπί τινας μῆνας ἐκ τῶν οἰκιακῶν φροντίδων, καὶ πολλαὶ νεάνιδες, ἐπιστρέφουσιν ἐκ τῆς ἐξοχῆς μὲ ῥοδόχρους παρειὰς καὶ ἀνθηροτέραν ὄψιν. Ἐγὼ δέ, ὅστις διῆλθον μετ' αὐτῶν στιγμὰς ἐξίσου εὐχαρίστους ἀπεχαιρέτησα αὐτοὺς διὰ παντὸς δι' ἑνὸς φιλοστόργου *Χαῖρε*, δι' οὗ ἀποχαιρετῶ καὶ σέ, φίλε ἀναγνῶστα, οὐχὶ ὅμως καὶ διὰ παντός.

Γ. Δ. Κ.

ΤΕΛΟΣ

* Σ. Δ. «Ἑβδομάδος». Χάριν ἀκριβείας σημειοῦμεν ὅτι αἱ ἀναμνήσεις αὗται ἀναφέρονται εἰς τὴν πρὸ τριακονταετίας ἐποχήν, καθ' ἣν περιηγήθη τὸν Νέον Κόσμον ὁ συγγραφεύς.

Η ΕΥΤΥΧΙΑ

Μοῦ εἶπαν πῶς μακρυὰ ἀπὸ 'δῶ, σὲ ξένη ἀκρογιαλιὰ
κάθεται μέσα σ' ὤμμορφη καὶ δροσερὴ σπηλιὰ
νεράϊδα, κόρη ἀφράτη τοῦ γιαλοῦ.
Γλυκύ τραγοῦδι τραγουδεῖ καὶ τὰ προικιά της 'φαίνει
καὶ νὰ τῆς ἔρθῃ ἀπὸ μακρυὰ ἕνας γαμπρὸς προσμένει
ἡ ὤμμορφη χρυσομαλλοῦ.

—

Μὰ εἶν' ὁ δρόμος τῆς σπηλιᾶς κακόβολος πολὺ
καὶ εἶν' ἀγκάθια ἀπάνω του καὶ βράχοι ἀψηλοὶ
καὶ δάση καὶ ρεμματαριαῖς 'ς τὸ πλάγι.
Καὶ ἔχει βάλτους βαθουλοὺς καὶ ὄρη χιονισμένα
κι' ἄγρια νερὰ κατρακυλοῦν ποτάμια θολωμένα
καὶ μαῦρα ἀπέραντα πελάγη.

Ρηγόπουλα ξεκίνησαν κι' ἄρχοντες καὶ φτωχοὶ
νὰ βροῦν τὴν κόρη τοῦ γιαλοῦ, τὴν νηὰ τὴ μοναχὴ
ξεκίνησαν καὶ πᾶνε δίχως τρόμο.
Μ' ἄλλοι στ' ἀγκάθια μπλέκονται, ἄλλους τὸ ρέμμα πνίγει
σ' ἄλλους βαθειὰ τὸ πέλαγος τὸ μνῆμα τους ἀνοίγει,
κι' ἄλλοι γυρίζουν ἀπ' τὸ δρόμο.

—

Κ' ἐγὼ θὰ πάω γιὰ νὰ βρῶ τὴ ζηλεμμένη κόρη
καὶ θὰ περάσω τὰ βουνὰ καὶ θὰ διαβῶ τὰ ὄρη·
καμμιὰ κακοδρομιὰ δὲν θὰ δειλιάσω.
Κι' ὅταν τὸ κῦμα τοῦ γιαλοῦ μὲ βγάλῃ 'ς τὴ σπηλιὰ
'ς τῆς εὐτυχίας θὰ ριχτῶ γλυκὰ τὴν ἀγκαλιὰ
μαζῆ της τὴ ζωή μου νὰ περάσω.

Γ. Β. Τσοκοπουλος

RIDER HAGGARD

ΕΚΕΙΝΗ

(ἥτις πρέπει νὰ ὑπακούηται)

Μυθιστορία

(Συνέχεια)

Ὁ ὑπὸ τῆς Ἀϊσᾶς ψαλεὶς ἐπιθαλάμιος ἔχει ὡς ἑξῆς περίπου:

«Ἡ *Ἀγάπη* εἶνε ὡς τὰ ἄνθη ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Εἶνε ὡς ἡ ἀλόη τῆς Ἀραβίας, ἥτις μόνον ἅπαξ ἀνθεῖ καὶ κατόπιν θνήσκει. Θάλλει ἐν τῷ πικρῷ κενῷ τοῦ βίου καὶ ἐν τῇ ἐρημίᾳ αὐτοῦ λάμπει ὡς ἀστὴρ ἐν μέσῳ τῆς τρικυμίας.

Ἡ ἀγάπη εὑρίσκεται ὑψηλὰ καὶ εἰς τὸν δοῦπον ἑνὸς βήματος ἡ ἀγάπη ἀνθεῖ, λέγω ναί! λέγω, ὅτι ἡ ἀγάπη ἀνθεῖ καὶ στρέφει τὸ κάλλος της κάτω πρὸς τὸν διερχόμενον.

Καὶ ὁ διερχόμενος τὴν δρέπει, καὶ λαμβάνει τὸ ἐρυθροῦν ποτήριον ὅπερ εἶνε πλῆρες μέλιτος καὶ τὸ φέρει μεθ' ἑαυτοῦ μακρὰν διὰ μέσου τῆς ἐρήμου, μακρὰν μέχρις οὗ τὸ ἄνθος μαρανθῇ καὶ μέχρις οὗ ἡ ἔκτασις τῆς ἐρήμου τελειώσει.

Μόνον ἓν τέλειον ἄνθος ὑπάρχει ἐν τῇ ἐρημίᾳ τοῦ βίου. Τὸ ἄνθος τοῦτο εἶνε ἡ ἀγάπη.

Ὑπάρχει μόνον εἷς ἁπλανὴς ἀστὴρ εἰς τὸν ζόφον τῶν περιπλανήσεών μας.

Ὁ ἀστὴρ οὗτος εἶνε ἡ ἀγάπη.

Μόνον μία ἐλπὶς ὑπάρχει ἐν τῇ ἀπέλπιδι ψυχή μας.

Αὕτη ἡ ἐλπὶς εἶνε ἡ ἀγάπη.

Πάντα τ' ἄλλα εἶνε ψεῦδος. Πάντα τ' ἄλλα εἶνε σκιὰ κινουμένη ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Πάντα τ' ἄλλα εἶνε ἄνεμος καὶ ματαιότης.

Τὶς δύναται νὰ ὁρίσῃ τὸ μέτρον καὶ τὸ βάρος τῆς ἀγάπης;

Γεννᾶται ἐκ τῆς σαρκὸς καὶ κατοικεῖ ἐν τῷ πνεύματι, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἀπολαμβάνει τὴν χαράν της.

Διότι τὸ κάλλος εἶνε ὡς ἀστήρ.

Πλεῖστα εἶνε τὰ σχήματά του, ἀλλ' ἅπαντα εἶνε ὡραῖα καὶ οὐδεὶς γινώσκει πόθεν εἰς τὸν ὁρίζοντα ἀνέτειλεν ὁ ἀστὴρ καὶ ποῦ θὰ δύσῃ».

Εἶτα στραφεῖσα πρὸς τὸν Λέοντα ἔθηκε τὴν χεῖρά της ἐπὶ τοῦ ὤμου του καὶ ἤρξατο νὰ ὁμιλῇ κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς πεζὸν λόγον εἶτα δὲ εἰς ποίησιν, οὕτω:

«Ἐπὶ μακρὸν σὲ ἠγάπησα, ὦ φίλε μου, καὶ ὅμως δὲν ἐμειώθη ὁ ἔρως μου.

Πολλὰ ἔτη σὲ περιέμεινα καὶ ἰδοὺ τέλος ἡ ἀμοιβή μου διότι ἦλθες. Σὲ εἶδον ἄλλοτε ποτε, ἀλλὰ σὲ ἥρπασαν ἀπὸ ἐμέ. Καὶ τότε ἔσπειρα ἐντὸς ἄλσους τὸν σπόρον τῆς ὑπομονῆς καὶ τὸν ἐφώτισα διὰ τοῦ ἡλίου τῆς ἐλπίδος καὶ τὸν ἤρδευσα διὰ τοῦ ὕδατος δακρύων μετανοίας καὶ ἔπνευσα ἐπ' αὐτοῦ μὲ τὸ πνεῦμα τῆς σοφίας μου. Καὶ ἤδη ὁ σπόρος ἐφύτρωσε καὶ ἔφερε τοὺς κορμούς του. Ἐφύτρωσεν ἐκ τοῦ μνήματος καὶ ἐκ τῶν ξηρῶν ὀστέων καὶ τῆς τέφρας τῶν νεκρῶν.

Περιέμεινα καὶ ἰδοὺ ἡ ἀμοιβή μου.

Ἐνίκησα τὸν θάνατον καὶ ὁ θάνατος μοὶ ἐπανέφερε τὸν ἀγαπητόν μοι. Χαῖρε λοιπὸν ἤδη, διότι τὸ μέλλον εἶνε λαμπρόν.

Πρᾶσιναι εἶνε αἱ ἀτραποί ἐφ' ὧν θὰ βαδίσωμεν εἰς τὰς ἀτελευτήτους πεδιάδας.

Ἡ ὥρα ἦλθεν. Ἡ νὺξ ἔφυγεν εἰς τὰς πεδιάδας.

Ἡ ἠὼς ἀσπάζεται τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων. Θὰ εἴμεθα εὐδαίμονες καὶ θὰ βαδίζωμεν ἐν ἀνέσει, ὦ ἀγάπη μου.

Θὰ εἴμεθα ἐστεμμένοι μὲ διάδημα βασιλέων.

Λατρεία καὶ θαυμασμὸς θὰ κυριεύσῃ ἅπαντας τοὺς λαοὺς καὶ θὰ πέσωσι τυφλοὶ ἐνώπιον τῆς καλλονῆς καὶ τῆς ἰσχύος μας.

Αἰωνίως θὰ ἀστράπτῃ τὸ μεγαλεῖόν μας τρέχον ὡς ἅρμα ἐπὶ τῆς κόνεως τῶν ἀτελευτήτων αἰώνων.

Γελῶντες θὰ σπεύδωμεν ἐν τῇ νίκῃ καὶ τῇ πομπῇ μας.

Γελῶντες ὡς τὸ φῶς τῆς πρωΐας ὅπερ σκιρτᾷ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν λόφων.

Θὰ προβαίνωμεν θριαμβεύοντες ὁσημέραι πάντοτε καθιστάμενοι ἰσχυρότεροι καὶ φέροντες τὴν λαμπρότητα ὡς περιβολήν μας μέχρις οὗ ἐπέλθῃ ἡ νύξ.»

Ἐνταῦθα ἔπαυσε τὸ ἀλλόκοτον καὶ ἀλληγορικὸν ᾆσμά της, οὗτινος δυστυχῶς μόνην τὴν ἔννοιαν ἠδυνήθην νὰ δώσω, καὶ εἶπεν·

— Ἴσως δὲν πιστεύεις τὰς λέξεις μου, Καλλίκρατες. Ἴσως νομίζεις ὅτι δὲν περιέμεινα τόσον, ὅσον λέγω, χρόνον τὴν ἐπάνοδόν σου. Ἀλλὰ μὴ δυσπιστῇς καὶ ἀπόβαλε τὴν ὠχρὰν ταύτην ὄψιν τῆς ἀμφιβολίας, διότι δὲν πρέπει σὺ νὰ ἀμφιβάλῃς εἰς τοὺς λόγους μου.

Οἱ ἥλιοι δύνανται νὰ λησμονήσωσι τὰς

πορείας των καὶ αἱ χελιδόνες τὴν φωλεάν των ἀλλ' ἡ ψυχή μου δὲν θὰ ὁμώσῃ ψεῦδος πρὸς τὸν Καλλικράτην. Τύφλωσόν με, ἔκβαλε τοὺς ὀφθαλμούς μου ἵνα μὴ βλέπω, ἀλλὰ τὰ ὦτά μου τότε θὰ γνωρίσωσι τὴν φωνήν σου, ἥτις θὰ ἠχήσῃ διὰ τῶν θυρῶν τῶν αἰσθήσεών μου ἰσχυροτέρα χαλκίνων σαλπίγγων. Ἀφαίρεσον καὶ τὴν ἀκοήν μου, καὶ ἂς ἔλθωσι νὰ μὲ θίξωσι χίλιοι ἐπὶ τοῦ μετώπου· ἐγὼ θὰ ἀναγνωρίσω σὲ μεταξὺ τῶν χιλίων καὶ θὰ σὲ ὀνομάσω μεταξὺ αὐτῶν. Ναὶ ἀφαίρεσόν μοι ἁπάσας τὰς αἰσθήσεις καὶ ἄφες με κωφὴν ἄλαλον τυφλὴν καὶ ἄνευ ἀφῆς, ἀλλὰ τότε ἐπὶ τῇ προσεγκίσει σου, τὸ πνεῦμά μου θὰ ἐσκίρτα ἐν ἐμοὶ ὡς τὸ ἔμβρυον ἐν τῇ γαστρὶ τῆς μητρός του καὶ θὰ ἀνέκραζε πρὸς τὴν καρδίαν μου: «Ἰδοὺ ὁ Καλλικράτης! Ἰδου αὐτός! ὦ σὺ ἥτις ἠγρύπνησας· αἱ ἀγρυπνίαι σου παρῆλθον· ὦ σὺ, ἥτις ἠρεύνησας ἐν ὥρᾳ νυκτός, ἡ ἡμέρα σου ἐπῆλθε.

Καὶ πάλιν διεκόπη, εἶτα δ' ἐξηκολούθησε καὶ πάλιν:

— Ἀλλ' ἂν ἡ καρδία σου ἔχει σκληρυνθῇ κατ'ἐμοῦ ἕως τοσοῦτον, ἂν δὲν θέλῃς νὰ πιστεύσῃς οὔτε τὰς λέξεις μου ταύτας, ἐλθὲ ἵνα σοὶ δώσω τὰς ἀποδείξεις τῶν λεγομένων μοι. Καὶ σύ, Χόλλυ, θὰ ἴδῃς. Ὥστε λάβετε ἀνὰ μίαν ᾧδα ἕκαστος καὶ ἀκολουθήσατέ με.

Ἐλάβομεν τὰς λυχνίας καὶ τὴν ἠκολουθήσαμεν. Χωρὶς νὰ σκεφθῶμεν ποσῶς, διότι, ὅσον ἀφορᾷ ἐμὲ τοὐλάχιστον, εἶχον ἀπολέσει τὴν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ, ὅπερ ἑκάστην στιγμὴν κατεθραύετο ἐπὶ τῶν μελανῶν τοίχων τοῦ θαυμασμοῦ. Μᾶς ὡδήγησε διὰ τοῦ ἀντιθαλάμου της καὶ ὑψώσασα παραπέτασμα κείμενον πρὸς τὸ ἀπέναντι μέρος μᾶς ἀπεκάλυψε κλίμακα ἐκ τῶν κοινῶν ὑπαρχουσῶν ἐντὸς τῶν σπηλαίων τοῦ Κώρ. Ἐν ᾧ κατηρχόμεθα, παρετήρησα ὅτι αἱ βαθμίδες ἦσαν ἐφθαρμέναι εἰς τὸ μέσον κατὰ ἑπτὰ καὶ ἥμισυ δάκτυλα ἑκάστη σχεδόν. Ἐσκέφθην ὅτι ἅπασαι αἱ βαθμίδες ὅσας εἶδον μέχρι τοῦδε, ἦσαν ἀκέραιαι, καὶ ἤρχισα ν' ἀπορῶ πῶς αὗται μόναι εἶχον φθαρεῖ ἐπὶ τοσοῦτον. Οὕτως ἔστην εἰς τὸ βάθος τῆς κλίμακος καὶ ἤρχισα νὰ τὰς παρατηρῶ. Ἡ Ἀϊσὰ εἶδε τοῦτο καὶ:

— Ἀπορεῖς, ὦ Χόλλυ μου, τίνος οἱ πόδες ἔφθειραν τὰς βαθμίδας ταύτας; ἠρώτησε. Εἶνε οἱ ἰδικοί μου, οἱ ἴδιοι μου ἐλαφροὶ πόδες. Ἀναμιμνήσκομαι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν αἱ βαθμίδες αὗται ἦσαν ἀκέραιαι ἀλλὰ ἐπὶ δύο χιλιάδας ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα ἐξηκολούθησα νὰ τὰς ἀνέρχομαι καὶ νὰ τὰς κατέρχομαι καθ' ἑκάστην καὶ τὰ σανδάλιά μου τὰς ἔφθειραν οὕτω.

Δὲν ἀπήντησα, ἀλλ' οὐδὲν μέχρι τοῦδε ἠδυνήθη νὰ μοὶ δώσῃ καθαρωτέραν ἰδέαν τῆς ἀρχαιότητος τῆς γυναικὸς ταύτης ἡ αἱ ἐν λόγῳ ἐφθαρμέναι βαθμίδες. Πόσα ἑκατομμύρια φορὰς θὰ τὰς διῆλθε, ἵνα δυνηθῶσι τὰ ὑποδήματά της νὰ τὰς φθείρωσιν!

Ἡ κλίμαξ ἔφερε πρὸς διάδρομον καὶ ὁ διάδρομος πρὸς τάφον. Ἡ Ἀϊσὰ εἰσῆλθεν εἰς τὸν τάφον καὶ ἡμεῖς τὴν ἠκολουθήσαμεν· Ὅταν εἰσήλθομεν παρετήρησα πέριξ μου καὶ ἀνακαλύψας ὅτι εὑρισκόμεθα ἐντὸς τοῦ τάφου, ἐν ᾧ ἤκουσα τὴν Ἀϊσὰν ἀναθεματίζουσαν καὶ τὴν φλόγα σκιρτῶσαν, κατελήφθην ὑπὸ φρίκης.

Ζ'.

Συναντᾶται ὁ ζῶν μετὰ τοῦ νεκροῦ.

— Παρατήρησον ἤδη τὴν θέσιν ἐφ' ἧς ἐξηκολούθησα νὰ κοιμῶμαι ἐπὶ δύο χιλιάδας ἐτῶν, εἶπεν ἡ Ἀϊσά, λαμβάνουσα τὴν λυχνίαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Λέοντος καὶ κρατοῦσα αὐτὴν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς της.

Τὸ φῶς της ἔπεσεν ἐπὶ μικροῦ κοιλώματος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐν ᾧ εἶχον ἴδει ἄλλοτε τὴν φλόγα ἀλλ' ἤδη ἡ φλὸξ δὲν ὑπῆρχε πλέον. Ἔπεσεν ἐπίσης ἐπὶ τοῦ σώματος, ὅπερ ἔκειτο ἐκεῖ ἐξηπλωμένον ὑπὸ τὰς σινδόνας του καὶ ἐπὶ λιθίνου βάθρου ὅπερ ἔκειτο πρὸς τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ σπηλαίου.

— Ἐκεῖ, εἶπεν ἡ Ἀϊσὰ δεικνύουσα τὸ βάθρον τοῦτο διὰ τῆς χειρός, ἐκεῖ ἐκείμην ἑκάστην νύκτα ἐπὶ δύο χιλιάδας ἐτῶν, ἔχουσα μόνον ἕνα μανδύαν ὡς σκέπασμα. Δὲν μοῦ ἦρμοζε μαλακωτέρα στρωμνή, ὅταν ἐκεῖνος ἐκεῖ ὁ σύζυγός μου ἔκειτο ἐνταῦθα νεκρός.

Ἐνταῦθα ἑκάστην ἑσπέραν ἐκοιμώμην ἐν τῇ ψυχρᾷ αὐτοῦ συντροφίᾳ μέχρις οὗ καὶ αὐτὴ ἡ μαρμαρίνη κοίτη μου ἐφθάρη ὡς αἱ βαθμίδες τῆς κλίμακος, ἃς εἶδες πρὸ ὀλίγου. Καὶ ἤδη, ἀγαπητέ μου ζῶν, θὰ ἴδῃς τὸν ἑαυτόν σου νεκρόν. Τόσον καλῶς διετήρησα τὸ σῶμά σου. Εἶσαι ἕτοιμος;

Δὲν ἀπεκρίθημεν ἀλλ' ἐθεωρήσαμεν ἀλλήλους· τόσον ἐπιβλητικὴ καὶ ἐπίσημος ἦτο ἡ σκηνή. Ἡ Ἀϊσὰ τότε προὐχώρησε καὶ ἔθηκε τὴν χεῖρά της ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῆς νεκρικῆς σινδόνης, μεθ' ὃ ἐλάλησε καὶ πάλιν.

— Μὴ φοβεῖσθε, εἶπεν, ἅπαντες ὅσοι ζῶμεν ἤδη ἐζήσαμεν καὶ ἄλλοτε οὔτε δὲ ἡ μορφή μας εἶνε ἄγνωστος πρὸς τὸν ἥλιον! Εἶνε ἀληθὲς ὅτι δὲν τὸ αἰσθανόμεθα διότι ἡ μνήμη δὲν γράφει ἱστορίαν καὶ τὰ πρῶτα μας σώματα διαλύονται εἰς τὸ χῶμα ἐξ οὗ ἐξῆλθον. Ἀλλ' ἐγὼ διὰ τῆς τέχνης μου καὶ τῆς τῆς τέχνης τοῦ λαοῦ τοῦ Κὼρ ὅστις ἔζησε πρὸ ἡμῶν σὲ διετήρησα, ὦ Καλλικράτη ἵνα ἔχω πάντοτε τὸ κάλλος σου πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ἦτο προσωπεῖον ὅπερ ἐφόρει ἡ μνήμη μου καὶ κατώρθουν νὰ σὲ ἔχῃ πάντα ἐκ τοῦ παρελθόντος, νὰ σοῦ δίδῃ τὴν δύναμιν νὰ κινῆσαι εἰς τὰ δώματα τῆς φαντασίας μου περιβεβλημένος ζωὴν μούμιας. Ἂς συναντηθῇ ἤδη ὁ νεκρὸς μετὰ τοῦ ζῶντος!

Διὰ μέσου τοῦ ὠκεανοῦ τῶν αἰώνων οἱ δύο οὗτοι εἶνε ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον! Ὁ χρόνος, δὲν δύναται νὰ καταστρέψῃ τὴν ταυτότητα, καίτοι ὁ εὐεργετικὸς ὕπνος ἐξαλείφει τὰς εἰκόνας ἐκ τοῦ πνεύματός μας καὶ σφραγίζει διὰ τῆς λήθης τὰς θλίψεις, αἵτινες ἄλλως θὰ μᾶς κατεδίωκον ἀπὸ ζωῆς εἰς ζωὴν καὶ θὰ ὑπερεπλήρουν τὸ πνεῦμα μέχρις οὗ θὰ τὸ ὠθοῦν εἰς παραφροσύνην καὶ ἀπελπισίαν. Ἀλλ' ὁ νεκρὸς καὶ ὁ ζῶν εἶνε ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἄτομον, διότι αἱ σινδόναι τοῦ ὕπνου μας παρέρχονται ὡς αἱ νεφέλαι τῆς καταιγίδος πρὸ ἀνέμου, αἱ παγώσσαι φωναὶ τοῦ παρελθόντος τήκονται ὡς αἱ χιονοστιβάδες ὑπὸ τὸ θάλπος τοῦ ἡλίου καὶ μεταβάλλονται εἰς τὴν μουσικὴν τοῦ λόγου καὶ οἱ κλαυθμοὶ καὶ οἱ γέλωτες τοῦ παρελθόντος ἀκούονται καὶ πάλιν καὶ πάλιν ἐκεῖθεν τῶν ὀχθῶν τοῦ ἀπείρου χρόνου.

Ναὶ ὁ ὕπνος παρέρχεται καὶ αἱ φωναὶ θὰ ἀκουσθῶσι καὶ πάλιν, ὅταν τὸ πνεῦμα διέλθῃ δι' ἅπαντος τοῦ μήκους τῆς ἀλύσου, ἧς οἱ κρίκοι ἀπαρτίζονται ἐκ τῶν διαφόρων κεχωρισμένων ὑπάρξεών μας, ἵνα πληρώσῃ τὸν προορισμὸν τοῦ ὄντος μας. Λοιπόν, ὦ Καλλικράτη, μὴ φοβοῦ ἂν σὺ ζῶν, καὶ μόνον χθὲς γεννηθείς, πρόκειται νὰ θεωρήσῃς τὸν παρελθόντα ἑαυτόν σου, ὅστις ἔζησε καὶ ἀπέθανε πρὸ τόσων αἰώνων. Στρέφω ἁπλῶς μίαν σελίδα τοῦ βιβλίου τῆς ὑπάρξεως καὶ σοὶ δεικνύω τί εἶνε γεγραμμένον ἐν αὐτῷ....

Ἴδε!

(Ἕπεται συνέχεια)

ΤΟΥ ΕΞΩ ΚΟΣΜΟΥ

Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ

Κατὰ τοὺς τελευταίους ἰδίᾳ χρόνους, ὁπότε ἡ διαφθορὰ ὑπερεξεχείλισεν ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα ἐπαισθητῶς ἐχαλαρώθη, διάφοροι ἠθικολόγοι καὶ ἰδεολόγοι ἐπεζήτησαν παντοιοτρόπως νὰ κρατήσωσι τὴν ἀνθρωπότητα πρὸ τοῦ χείλους τῆς ἀβύσσου, εἰς ἣν ὠθεῖται μοιραίως ὑπὸ τῆς ἀνηθικότητος καὶ τῆς ἀπιστίας. Εἰς τοιαύτας περίπου ἰδέας ὀφείλεται ἡ γέννησις τῶν διαφόρων ἠθικο-θρησκευτικῶν ἑταιρειῶν, αἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἠθικοποίησιν τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Εὐαγγελίου ἠθικοποίησιν τῆς κοινωνίας ἀδιαφόρως πάσης ἄλλης θρησκείας καὶ παντὸς τύπου. Αἱ τοιαῦται δὲ ἑταιρεῖαι ἀνθοῦσι καὶ προοδεύουσιν ἐν Ἀμερικῇ ἰδίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ. Ἐκεῖ μὲν οἱ εὐαγγελικοί, ἐδῶ δὲ αἱ διάφοροι θρησκευτικαὶ ἑταιρεῖαι αἱ πλημμυροῦσαι τὴν ἀχανῆ μητρόπολιν τῆς Μ. Βρεττανίας. Ὁ τυχὼν Κυριακήν τινα ἐν Λονδίνῳ καὶ περιπλανηθεὶς ἀνὰ τὰς λαβυρινθώδεις δενδροστοιχίας τοῦ Ἅυδ-Πάρκ (μεγάλου κήπου) θὰ ὁμολογῇ, ὅτι οὐδέποτε παρέστη εἰς παραδοξώτερον θέαμα. Ἐκεῖ ἐν ὑπαίθρῳ συνέρχονται ὅλαι αἱ τοιούτου εἴδους ἑταιρεῖαι χάριν προσηλυτισμοῦ τοῦ πλήθους, ὅπερ ἀθρόον συρρέει, ὅπως ἀκούσῃ τοὺς ὑπαιθρίους ἱεροκήρυκας καὶ τὰ διάφορα ᾄσματα, ἅτινα ἐν χορῷ ψάλλουσι τὰ μέλη τῆς ἑταιρείας. Τοιούτου εἴδους ἑταιρεία εἶνε περίπου καὶ ὁ Σρατὸς τῆς Σωτηρίας, ὅστις ἀριθμεῖ πλεῖστα μέλη ἐν Λονδίνῳ, πρό τινος δὲ ἰδρύθη καὶ ἐν Παρισίοις.

Ὁ Στρατὸς τῆς Σωτηρίας διοικεῖται στρατιωτικῶς, ἔχων στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς καὶ λοχίας, βαθμοὺς ἀπονεμομένους καὶ εἰς τὰς γυναῖκας. Οἱ ἄνδρες ἐν ταῖς συναθροίσεσι φέρουσιν ἐρυθρᾶς στολάς, αἱ δὲ γυναῖκες μελανίας καὶ μικρὸν πῖλον μὲ ἐρυθρᾶς ταινίας. Τὴν Κυριακὴν διασχίζουσι τὴν πόλιν, προπορευομένης μουσικῆς καὶ τῶν διαφόρων αὐτῶν συμβόλων, ἀπέρχονται δὲ εἰς τοὺς περὶξ κήπους, ἔνθα τελεῖται ἡ λειτουργία οἱονεί, ἐκφωνοῦνται λόγοι καὶ ψάλλονται ὕμνοι εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν μονογενῆ Αὐτοῦ Υἱόν. Καθ' ἑκάστην δὲ ἑσπέραν τὰ μέλη συνέρχονται εἰς ἰδιαιτέρας αἰθούσας, εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως· εἰς τὰς συναθροίσεις ταύτας δύναται πᾶς τις νὰ παρευρεθῇ, καταβάλλων 20 λεπτά. Ἐν Ἀγγλίᾳ παρευρίσκεται πολὺς κόσμος, ἀκούων μετ' εὐλαβείας τοὺς ῥήτορας καὶ ἀκολουθῶν τοὺς ὕμνους. Ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν συμβαίνει τὸ αὐτό. Τὰ μέλη τῆς ἑταιρείας ἀποτελοῦνται καὶ ἐν Παρισίοις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξ Ἄγγλων καὶ Ἀμερικανῶν, ὀλιγίστων δὲ Γάλλων. Οἱ δὲ καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ἐπισκεπτόμενοι τὰς τέσσαρας αἰθούσας τῆς ἑταιρίας Παρισινοί εἶνε περίεργοι, ζητοῦντες νὰ γελάσωσιν εἰς βάρος τῶν Salutistes, ὡς καλοῦνται τὰ μέλη τοῦ Στρατοῦ.

Προχθὲς παρευρέθην εἴς τινα τῶν συνεδριάσεων τούτων ἐν τῇ κεντρικῇ παρὰ τὴν *Ὄπεραν* αἰθούσῃ. Εἰς ἱεροκῆρυξ προσπαθεῖ νὰ πείσῃ τὸ πλῆθος, ὅπως ἀκολουθήσῃ τὰ δόγματα τοῦ Συλλόγου, ὅστις σκοπεῖ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν. Οἱ Παρισινοὶ ἐκρήγνυνται εἰς γέλωτας· μάτην οἱ ἐρυθρόστολοι στρατιῶται προσπαθοῦσι νὰ ἐπιβάλωσι σιγήν.

Τὸν ῥήτορα διαδέχεται ἕτερος, θηλυκοῦ γένους, διηγούμενος, πῶς εὗρε τὴν σωτηρίαν του ἐν τοῖς δόγμασι τῆς Σωτηρίας. Κατόπιν ἀκολουθοῦσιν οἱ ὕμνοι· ἅπαντες ψάλλουσιν· «Ἰδού! ἡ τελευταία σάλπιγξ — θὰ ἠχήσῃ μετ' ὀλίγον — Ὁ Χριστὸς ἀκόμη ἐπαναλαμβάνει— «Εἶσαι ἕτοιμος, ὅπως ἀπέλθῃς;» — Διατρέχεις μέγαν κίνδυνον — ἀλλὰ δὲν ἀπώλετο τὸ πᾶν. — Πρὸ τῆς ὑπερτάτης στιγμῆς. — Ὦ! ἐλθέ, ὑποχώρησον, δυστυχῆ — κλπ. Ἀλλ' ὁ γέλως πλέον δὲν κρατεῖται· ἡ κακοφωνία ὁμολογουμένως τῶν μελῶν ἦτο σπαρακτική. Εἷς ἀναιδὴς κύριος προξενεῖ τόσον θόρυβον, ὥστε ἀναγκάζεται ἡ Ἀστυνομία νὰ τὸν ἐκδιώξῃ μετά τινων ἄλλων τῆς αἰθούσης. Ἀλλ' ὁ κύριος αὐτὸς διαμαρτύρεται καὶ ὅπως ἐξέλθῃ ζητεῖ τὰ εἴκοσί του λεπτά, ἅτινα καὶ λαμβάνει! Ἐπίστευον ἀληθῶς, ὅτι οἱ Γάλλοι ἦσαν μᾶλλον λεπτοί. Ὅταν εἰσέρχηταί τις εἰς συνάθροισιν τοιούτου εἴδους, ἐὰν δὲν εὐχαριστῆται, ἀπέρχεται, ἀλλὰ δὲν ἐνοχλεῖ.

Οἱ Ἄγγλοι ἐν τῷ πρὸς τοὺς ἄλλους σεβασμῷ των εἶναι θαυμάσιοι. Ὁμολογῶ, ὅτι αἰσθάνομαι συμπάθειάν τινα πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τούτους, οἵτινες ζητοῦσι τὴν διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἠθικοποίησιν τῆς κοινωνίας. Τοῦτό ἴσως ἀποτελεῖ τὴν θρησκείαν τοῦ μέλλοντος. Ὁ Στρατὸς τῆς Σωτηρίας δὲν διδάσκει νέα δόγματα, ἑπομένως δὲν εἶναι θρησκεία. Εἶναι ἑταιρεία ἠθικοποιητική. Δύναταί τις νὰ εἶνε μέλος αὐτῆς, χωρὶς νὰ παύῃ νὰ εἶνε Ὀρθόδοξος, Διαμαρτυρόμενος, Λατῖνος. Ἀλλ' ὁ Salutiste δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ ἀνήκῃ εἴς τινα θρησκείαν, ὅταν ἐννοῇ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ πράττῃ κατ' αὐτό. Ἰδοὺ ἡ βάσις τοῦ σωματείου τούτου.

(Παρίσιοι) Γ. Σ. ΦΛΓΚΟΥΔΗΣ.

ΨΗΦΙΔΩΤΟΝ

Τὸ θάρρος ἐν τῷ κόσμῳ εἶνε ἐπικίνδυνος ἀρετή. Προτιμώτερον νὰ θεωρῆταί τις κάτοχος λέπρας ἢ θάρρους μεγάλου. Ὁ θαρραλέος οὐδένα εὑρίσκει ποτὲ ἀρρωγὸν ἢ ὑπερασπιστὴν. Μόνον γυναῖκες τινὲς τὸν ἀνευφημοῦσι καὶ τὸν ἀγαπῶσι. Καὶ οὐδεὶς ἄλλος.

Mme de Girardin.

Ὁ ἄνηρ ἐκδικεῖται ἐπὶ τῶν ἀγαθῶν γυναικῶν διότι δὲν ἠγαπήθη ὑπὸ τῶν πονηρῶν. Καὶ καλεῖ τοῦτο.... ἰσχύν.

Paul Bourget.

Τὸ ἀγαπᾶν ἐξ ὅλης καρδίας σημαίνει συγχωρεῖν ἐκ τῶν προτέρων τὰ πάντα εἰς τὸ ἀγαπώμενον πρόσωπον.

ὁ ἴδιος

Προτιμῶ δυστύχημα, συμβὰν μᾶλλον ἢ ἀναμενόμενον καὶ εὐτύχημα, προσδοκώμενον μᾶλλον ἢ γενόμενον.

Marie Valyère

Οἱ φιλάργυροι οὐδὲν πράττουσιν ἔκτακτον, οὔτε καλὸν οὔτε κακόν. Εἶνε ἐπίσης φειδωλοὶ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν κακιῶν ὅσον καὶ τοῦ ἀργυρίου των.

ἡ ἰδία

Οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐγεννήθησαν διὰ τὰς ἡδονάς· ἀλλ' αἱ ἡδοναὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους.

Χριστίνα τῆς Σουηδίας

Ὑπάρχουσι δύο εἴδη τιμίου. Τίμιοι ἕνεκα ἀρχῶν καὶ τίμιοι ἕνεκα φόβου. Ἀλλ' οἱ τελευταῖοι τόσον βαρέως φέρουσι τὴν τιμιότητά των, ὥστε ἀίωνίως ὁμιλοῦσι περὶ αὐτῆς.

Μς.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Εὐφροσύνως ἀναγγέλομεν ὅτι ὁ βασιλεὺς ὑμῶν χαίρει ἤδη ἄκραν ὑγείαν, θεραπευθεὶς ἐντελῶς καὶ ἀναλαβὼν τὰ ὑψηλὰ Αὐτοῦ καθήκοντα.— Ἀπὸ τῆς Δευτέρας ἐπανελήφθησαν τακτικῶς αἱ συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς, εἰς ἃς παρίσταται ἤδη καὶ ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀναρρώσας ἐκ τῆς ἐλαφρᾶς αὐτοῦ ἀδιαθεσίας.— Ἡ Κυβέρνησις συνεπείᾳ τοῦ κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ψηφισθέντος Βουλγαρικοῦ νομοσχεδίου θ' ἀποστείλῃ διακοίνωσιν εἰς τὰς Δυνάμεις τὰς θεσπισάσας τὸν ὀργανικὸν νόμον τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας.— Ὁ Πανελλήνιος γυμναστικὸς σύλλογος ἀνεκήρυξε πρόεδρον αὐτοῦ ἐπίτιμον τὸν Βασιλόπαιδα Γεώργιον, ὅστις καὶ ἀπεδέχθη εὐχαρίστως τὴν ἐκλογήν.— Μετὰ μεγάλης πομπῆς ἐκηδεύθη ἐνταῦθα, παρισταμένου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐν σώματι καὶ ἀντιπροσώπων τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Διαδόχου, ὁ ἐν Σμύρνῃ ἀποθανὼν ἀρχιεπίσκοπος τῆς Λατινικῆς ἐκκλησίας Ἀθηνῶν σεβ. Ἰωάννης Μαραγός, ἱεράρχης ἐνάρετος καὶ προσφιλὴς τῇ Ἑλληνικῇ καθόλου κοινωνίᾳ πατὴρ δὲ ἀγαπητὸς τοῦ ποιμνίου του.— Ἐν τῷ «Παρνασσῷ» ἤρξατο ἐνδιαφέρουσαι ἐπιστημονικαὶ διαλέξεις, ἐγκαινισθεῖσαι ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεστημίου κ. Τιμ. Ἀργυροπούλου, ὁμιλήσαντος περὶ φωτὸς μετὰ πειραμάτων ἐν μέσῳ ἀπείρου καὶ ἐκλεκτοῦ πλήθους ἐπανηλημμένως ἐπευφημήσαντος τὰ διαυγῆ ἐπιστημονικὰ πορίσματα καὶ τὸ γλαφυρὸν ὕφος τοῦ ῥήτορος.

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐν μέσῳ ἀπείρων συγχαρητηρίων τοῦ τύπου καὶ τῆς κοινωνίας ἐώρταζε τὴν δεκαετηρίδα ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς της ἡ ἀδροτάτη καὶ προσφιλεστάτη συνάδελφος «Νέα Ἐφημερίς». Παράτας ἀπαραιτήτους ἀκάνθας τοῦ δημοσιογραφικοῦ σταδίου εὐχόμεθα τῇ διευθύνσει αὐτῆς ῥόδα εὐώδη, ὅσον αἱ εὐγενεῖς ἰδέαι ἃς ἐκθύμως καλλιεργεῖ καὶ ὑποστηρίζει· ὁ δὲ λευκὸς γάρτης ἅς μεταμορφοῦται ἐν τοῖς γραφείοις της ἐπὶ μακρὸν μέλλον, ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, εἰς πιστότατον κάτοπτρον τῆς Ἀθηναϊκῆς κινήσεως καὶ ζωῆς καὶ προόδου ἢ μᾶλλον εἰς *πνευματικὸν καφὲν* τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων δι' αὐτήν, τουτέστι τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὁλοκλήρου.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Μεθ' ὅλας τὰς παραστάσεις τοῦ ἐν Σοφίᾳ Ἕλληνος πολιτικοῦ πράκτορος καὶ τοῦ Μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως τὸ κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης νομοσχέδιον ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Βουλγαρικῆς Βουλῆς. Κατὰ τὸ νομοσχέδιον τοῦτο εἰς πάντα τὰ σχολεῖα τῆς ἡγεμονείας θὰ εἶνε ὑποχρεωτικὴ ἡ ἐν Βουλγαρικῇ γλώσσῃ διδασκαλία.— Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα τῆς Δανίας, οἱ σεπτοὶ γονεῖς τοῦ ὑμετέρου βασιλέως προσθληθέντες ἐξ ἰμφλουέντσας, εὑρίσκονται ἤδη ἐν ἀναρρώσει.— Νέα ὑπουργικὴ κρίσις ἐγένετο ἐν Ρουμανίᾳ, τῆς Βουλῆς ἐκδηλωσάσης ἔλλειψιν ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸν νέον πρωθυπουργὸν κ. Καταρτζῆν. Ὁ Βασιλεὺς παρεμβὰς διέλυσε τὰς δύο Βουλάς.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἀρχομένων τῶν συνεδριάσεων τῆς ἐνταῦθα, Γερμανικῆς ἀρχαιολ. σχολῆς, ὁδιευθυντὴς κ. Δαῦρπφελδ ἀνέφερεν ὅτι ἡ ἐλπίς, ἣν πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ἐξεφρασε περὶ ὅσον ἐνεστι ταχείας ἐνάρξεως ἀνασκαφῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἀθηναϊκῇ ἀγορᾷ, πραγματοῦται ἔν τινι μέτρῳ μετ' οὐ πολύ, τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως παραχωρησάσης τὴν ἄδειαν εἰς τὴν Γερμανικὴν σχολὴν πρὸς ἀνασκαφὰς ἐν τῇ θέσει τῆς Βασιλείου στοᾶς. Μετὰ ταῦτα διὰ μακρῶν ὡμίλησε περὶ τῶν πολυαρίθμων ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀνευρεθέντων ἀρχαϊκῶν ἀγαλμάτων γυναικείας μορφῆς ὁ ὑφηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας κ. Σοφούλης. Ἀφοῦ πρῶτον εἶπέ τινα περὶ τῆς σημασίας τῆς παραστάσεως τῶν ἀγαλμάτων τούτων, ὥρισεν εἶτα τὴν σχέσιν αὐτῶν πρὸς ταρχαιότατα ἐν Ἀττικῇ μνημεῖα καὶ ἰδίως πρὸς τὸ ἀρχαϊκὸν ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ τεχνίτου Ἐνδοίου. Ἐξετάζων δὲ τὰ εἰρημένα μνημεῖα αὐτὰ καθ' ἑαυτά, διέκρινεν αὐτὰ εἰς τρεῖς τάξεις. Τὰ ἀγάλματα τῶν τύπων τούτων τὰ ἀποτελοῦντα τὴν σπουδαιοτέραν τάξιν θεωρεῖ ἔργα τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ περιφήμου Ἀντήνορος καὶ τῶν περὶ αὐτόν.— Ἐνώπιον τῆς ἐν Παρισίοις ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ τῆς Φιλολογίας ὁ κ. Χωβὲτ ἀνέγνω ὑπόμνημα περὶ τοῦ τύμβου τοῦ Μαραθῶνος. Ὁ κ. Χωβὲτ παρεδέχθη ὅτι ὁ τύμβος οὗτος ἦτο προωρισμένος εἰς νεκροταφεῖον, ἀποκρούσας τὴν ἐτέραν γνώμην ὅτι ὁ τάφος ἀνήκει εἰς προϊστορικὴν ἐπ χήν, φέρων χαρακτῆρα ἀναμνηστικόν. Ἐπίσης ὑπεστήριξεν ὅτι ὁ τύμβος δὲν εἶνε προγενέστερος τοῦ 490 ἔτους οὐδὲ μεταγενέστερος τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ 5ου αἰῶνος π. Χ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ὁ κ. Παῦλος Ἰωάννου ὁ νέος πρύτανις τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, ἀναλαμβάνων τὴν πρυτανείαν κατὰ τὴν ἐπισήμως τελεσθεῖσαν τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐγκαθίδρυσιν τῶν Πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν ἐξεφώνησε σπουδαιότατον λόγον «Περὶ τῆς κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὴν Ἀνατολίαν ἀρχαίας Ἑλληνικῆς πλαστικῆς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.»— Ὁ διακεκριμένος γάλλος κριτικὸς καὶ συγγραφεὺς Ἀλβέρτος Βόλφ ἀπεδίωσεν.— Ἐν Λονδίνῳ συνεστήθη ἑταιρεία τιτλοφορουμένη «Ἀγγλικὴ Ἑταιρεία τοῦ Γκαῖτε», σκοποῦσα νὰ προαγάγῃ τὴν σπουδὴν τῶν ἔργων τοῦ Γκαῖτε διὰ συζητήσεων, μεταφράσεων καὶ συλλαλητηρίων. Ἀλλὰ καίτοι ἡ ἑταιρεία αὕτη ἔχει τὸν Γκαῖτε ὡς κύριον ἀντικείμενόν της, ἡ προσοχὴ τῶν μελῶν θὰ στρέφηται καὶ εἰς ἄλλους γερμανοὺς φιλολόγους, καλλιτέχας ἢ ἐπιστήμονας.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἡ διαπρέπουσα ἐν τῷ μουσικῷ ἡμῶν κόσμῳ καλλιτέχνις τοῦ κλειδοκυμβάλου καὶ λυρίας δέσποινα Ἀθηνᾶ Σερεμέτη παρασκευάζει ἔκτακτον διὰ τὴν πρωτεύουσαν μουσικὴν ἑορτήν, δο-

θησομένην ἐν τῷ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσοῦ» τὴν προσεχῆ Δευτέραν. Δυσκολώτατα ἔργα μεγάλων μουσικοδιδασκάλων θὰ ἐπιδείξωσι διπλοῦν κάλλος ὑπὸ τὴν καλλίτεχνον αὐτῆς ἐκτέλεσιν, τὸ δὲ κοινὸν τῶν ἐκλεκτῶν θ' ἀνέλθῃ εἰς τὰς ὑψηλοτέρας σφαίρας τῆς τέχνης ἀκολουθοῦν τοὺς ἤχους τοῦ κλειδοχυμβάλου της. Πρὶς δὲ ἡ πεφημισμένη κιθάρα τοῦ γηραιοῦ συνθέτου καὶ μουσικοδιδασκάλου κ. Ξύντα καὶ ἡ γλυκεία φωνὴ τῆς κ. Δουκὲν τοῦ Μελοδράματος, θὰ συντελέσωσιν ὅπως ἀποβῇ ποικιλότερα ἡ καλλιτεχνικὴ ἑσπερὶς τῆς Δευτέρας.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ

Ὁ ἐν τῷ «Ἀχιλλείῳ» τῷ ἐν Κερκύρᾳ ἀνακτόρῳ τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας, στηθεὶς ἀνδριὰς τοῦ Γερμανοῦ ποιητοῦ Χάϊνε, περιγράφεται ὑπὸ καλλιτέχνου ὡς ἑξῆς: Ἡ αὐτοκράτειρα ἀπῄτησε παρὰ τοῦ ἐν Ρώμῃ ἐργασθέντος Δανοῦ γλύπτου Χανσελρίη πιστὴν ὁμοιότητα τοῦ προσώπου. Διὰ τοῦτο ὁ μαρμάρινος ποιητὴς οὐδὲν ἴχνος παρουσιάζει τοῦ ἰδιώδους ἐκείνου τῆς νεανικῆς αὐτοῦ ἡλικίας, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ Χάϊνε ὠνομάσθη Γερμανὸς Ἀπόλλων. Τοὐναντίον ὁ ἀνδριὰς κάμνει τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ἀπολέσαντος τὴν ὅρασιν ἀνθρώπου, ὅστις ἀδιαφορεῖ πλέον περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Πλατὺ μάλλινον ἔνδυμα περιβάλλει αὐτόν, σάλιον ἐξαπλοῦται ἐπὶ τῶν γονάτων του, ἡ κεφαλὴ κλίνει βαθέως μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς σχεδὸν κεκλεισμένους. Ὁ Χάϊνε ἔπαθεν ἐξ ἀκινησίας τοῦ ἑνὸς βλεφάρου καὶ διὰ τοῦτο ὁ γλύπτης, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ παραστήσῃ τὸν ἕνα μόνον ὀφθαλμὸν κεκλεισμένον, ἔκλεισε καὶ τοὺς δύο, διὰ νὰ μείνῃ πιστὸς εἰς τὴν ἀληθινὴν εἰκόνα τοῦ ποιητοῦ, ὅστις τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν ἐκράτει ἡμίκλειστον. Ἡ δεξιὰ εἶνε προτεταμένη ἐκὶ τοῦ γόνατος, κρατοῦσα τὴν γραφίδα, ἡ δὲ ἀριστερὰ φέρει λεύκωμα, ἐφ' οὗ ἀναγινώσκεται ἡ ἀρχὴ ἄσματος αὐτοῦ ἐκ τῶν γνωστοτάτων. Ὁ ἀνδριὰς εἶνε μεγαλήτερος φυσικοῦ μεγέθους. Τὸ μάρμαρον εἶνε ἐκ Καρράρας, διὰ τοῦ σκοτεινοῦ καὶ ὑποκυάνου χρώματός του ἀποδίδον μελαγχολικὴν χροιὰν εἰς τὴν παράστασιν. Ὁ ἀνδριὰς ἐγείρει εἰς τὸν παρατηροῦντα ὀνειροπόλους σκέψεις.

*

Κατὰ τὰς βυζαντινὰς ἐφημερίδας ἁλιεῖς κολοσσιαίων ἀληθῶς ἤγρευσαν ἐν τῷ Δουνάβει μύραιναν ἤτις καὶ ἐπωλήθη ἐν τῇ ἀγορᾷ Γαλαζίου ὡς ἑξῆς: Τὸ κρέας αὐτῆς χιλιάγρ. 296 φρ. 266 τὸ χαβιάριον χιλ. 80 φρ. 1440, ἡ κεφαλὴ χιλ. 87 φρ. 43, ἡ κόλλα χιλ. 5 φρ. 200 Τὸ ὅλον μετὰ τῶν ἐντέρων ἦν χιλ. 473 ἀξίας φρ. 1949.

*

Πεντακόσιοι περίπου ἐκθέται ἐκ τοῦ γυναικείου φύλου παρουσιάσθησαν εἰς τὴν τευλευταίαν καλλιτεχνικὴν ἔκθεσιν τῶν Παρισίων. ἐξ ὧν 190 ἦσαν τῆς γλυπτικῆς, 165 τῆς ζωγραφικῆς, 77 τῶν σχεδιασμάτων καὶ 52 τῆς χαλκογραφίας.

*

Τρελλός τις νομίζει ὅτι εἶνε πελαργὸς καὶ ἔκτισεν εἰς τὰ δώματα αὐτοῦ παμμεγέθη φωλεάν, ἐν ᾗ διαιτᾶται καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Ὁ δὲ τρελλὸς οὗτος εἶνε....ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Ὄθων.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Φ. Φ. Βερδιάνσκαν. Ἡ Δαΐδη Μοργκὰν ἔγραφεν ὅτι «ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ πάσῃ χώρᾳ οἱ ποιηταὶ ὑπῆρξαν παράσιτοι τῶν αὐλῶν». Ἐξήρεσε δὲ μόνον Ἄγγλους τινὰς ποιητὰς διότι δὲν ὑπῆρχε τότε Ἑλληνικὴ αὐλή. — **Ρ. Σ. Νάξον.** Ἀκατάλληλον. **Π. Μ. Ἄργος.** Στεφ. Β. Ἀνδρίτσαιναν, Μιχ. Δ. Δ. Παρισίους. Ἱερᾷ Μονῇ, Λουτρά· Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. **Ἀποδείξεις στέλλονται.** — **Φίλῳ Ἐκ....** Τὴν ἀλήθειαν; Μὴ ἐπιμένετε. Ὁ Ρακίνας ἀπέθανεν ἐκ θλίψεως διότι Λουδοβίκος ὁ ΙΔ' τὸν ἐστέρησε τῆς γεναίας ἐνοίας του μόλις ἐτόλμησε νὰ τῷ εἴπῃ μίαν ἀλήθειαν. Καὶ δὲν ἐπιθυμοῦμεν τοιοῦτον θάνατον. **Α. Ρ. Πάτρας.** Ἀποδείξις ἐδόθη κομιστῇ ἐπιστολῆς σας. Λυπούμεθα διὰ τὴν δυσαρέσκειαν, ἀλλὰ ὡς θὰ ἐμάθατε ἤδη, δὲν πταίομεν ἡμεῖς· — **Κ.Β.Α. Ρόδον. Μ. Ι. Σ. Π. Β καὶ Γ. Π. Χίον. Ἀρ. Τζ. καὶ Μ. Κεράσοῦντα, Ν. Σπ. Ἀλάτσατα, Δημ. Δ., Π. Φ., Χ. Ν. Α. Σαράντα Ἐκκλησιαίς, R. N. Μασσαλίαν, Κωνστ, Μ, καὶ Μιχ.Δ.Κ)πολιν.** Ἀνενεώθησαν εὐχαριστοῦμεν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Λουκῆς Λάρας, ὑπὸ Δ. Βικέλα, ἔκδοσις Δ' μετὰ εἰκονογραφιῶν ὑπὸ Θεοδ. Ράλλη. Ἐκδότης Γ. Κασδόνης.

Ἀγγέλλονται

Ἱστορία τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, ὑπὸ Παύλου Καρολίδου ἐκδιδομένη μετ' εἰκόνων ὑπὸ Γ. Κασδόνη.

Τοῦ συγγράμματος τούτου, περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ὁποίου ἐγγυᾶται οὐ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ δεινοῦ περὶ τὰς ἱστορικὰς μελέτας συγγραφέως κ. Π. Καρολίδου ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ προεκδοθεῖσα ἤδη ἐμβριθεστάτη Εἰσαγωγὴ του συνιστῶμεν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις τὴν ἀπόκτησιν.

ΑΝΤΑΛΛΑΓΑΙ ΒΙΒΛΙΩΝ

Αἱ ἀγγελίαι ὑπ' ἀριθ. 30, 33, 34, 35, 39, 40, 41, 42 ἐκτελεσθεῖσαι ἀκυροῦνται.

43 Δίδω **Ἡσιόδου Ἅπαντα** (Γ' τόμος Ζωγρ Βιβλ.) ἀντὶ **Λατινικοῦ Λεξικοῦ** Τσακαλώτου.

44 Δίδω τὸ **Storia Contemporanea** 1815—1870 ὑπὸ G. Wether Ἰταλιστὶ 1878 ἀντὶ τῆς διτόμου **Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας** τοῦ Διομήδους.

45 Δίδω τὴν **Μνηστὴν τῶν Ἑκατομυρίων** ἀντὶ τῆς **Ἡρωΐδος τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως** τοῦ Ξένου.

46 Δίδω τὸν **Ἀριστοφάνην** (ἐκδ Ν. Δούκα) τρίτομον ἀντὶ τῆς **Εἰκοσιπενταετηρίδος τοῦ Φιλολογ. Συλλόγου τῆς Κωνσταντινουπόλεως**

47 Δίδω τοὺς **Λόγους** Κ.Καραπάνου ἀντὶ τῶν **Θρησκευτικῶν μελετῶν** τοῦ Σκαλτσούνη.

48 Δίδω τὴν **Μνηστὴν τῶν Ἑκατομυρίων** ἀντὶ ἑνὸς τόμου **Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν**, ἔστω ἐλλειποῦς κατὰ 1—2 φύλλα.

49 Δίδω τὸ **Γερμανο-ελληνικὸν Λεξικὸν** Smith ἀντὶ τῆς **Μονομαχητικῆς** τοῦ Χρυσοχοΐδου.

50 Δίδω τὰ **Βυζαντινὰ ἀνάκτορα** τοῦ Πασπάτη ἀντὶ τῆς διτόμου **Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας** τοῦ Διομήδους.

51 Δίδω τὴν **Κοσμοσοφίαν** τοῦ Καΐρη ἄδετον ἀντὶ τῶν **Φωκικῶν** τοῦ Κρέμου.

52 Δίδω ἐν σῶμα **Χρυσαλλίδος** δεδεμένον εἰς 4 τόμους ἀντὶ δρ. 40.

53 Δίδω **Λόγιον Ἑρμῆν** (τρίτομον) Κόντου ἀντὶ τῶν **Πρακτικῶν τοῦ Συνεδρίου τῶν Συλλόγων.**

54 Δίδω **Δημοσθένους περὶ Στεφάνου** μὲ σημειώσεις Γαβριὴλ Σοφοκλέους; ἀντὶ **Ἀθλίων Οὐγγῶ.**

55 Δίδω τὸ **Πανόραμα** τοῦ Σούτσου ἀντὶ τῆς **Ἱστορίας τῆς Ναυπλιακῆς Ἐπαναστάσεως.**

56 Δίδω δι' ἕκαστον τόμον τῶν **Ἱστορικῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Σπηλιάδου** ἀνὰ δύο τόμους τῶν **Παραλλήλων** τοῦ Γούδα (Ε. ΣΤ, Ζ, Η)

ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ ΚΑΙ Σ^ιε

ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Καΐρῳ

Ἀναδέχεται τὴν ἐκτέλεσιν πάσης χρηματιστικῆς καὶ ἐμποροτραπεζιτικῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ συμφερωτάτους ὅρους. — Προεξοφλεῖ καὶ εἰσπράττει ἐπιταγὰς καὶ τοκομερίδια ἐπιτοπίως, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ. — Ἐκδίδει ἐπιταγὰς καὶ συναλλάγματα μικρῶν καὶ μεγάλων ποσῶν διὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Αἰγύπτου, διὰ τὴν Εὐρώπην, Τουρκίαν καὶ Ἑλλάδα. — Ἐκτελεῖ πᾶσαν παραγγελίαν ἐπὶ ἑλληνικῶν χρεωγράφων, κάμνει προκαταβολὰς ἐπ' αὐτῶν, καὶ πωλεῖ λαχειοφόρους ὁμολογίας τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος μὲ μηνιαίας δόσεις καὶ ἐπ' ἐτησίῳ τόκῳ 6—8 ο)ο — Κάμνει προκαταβολὰς ἐπὶ βαμβακίων καὶ ἄλλων ἐμπορευμάτων, καὶ ἀναδέχεται τὴν ἀγοραπωλησίαν αὐτῶν ἐπιτοπίως καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ.

ΕΤΟΣ
ΕΤΟΣ
ΕΤΟΣ
ΕΤΟΣ

Τὸ νέον πλῆρες κομψοτάτων εἰδῶν

ΠΙΛΟΠΩΛΕΙΟΝ «Ο ΑΕΤΟΣ»

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΥ

(Ὁδὸς Σταδίου)

Συνιστᾶται τοῖς πᾶσι ὡς μοναδικὸν διὰ τὴν κομψότητα, στερεότητα, εὐθηνίαν.

L'ARGUS DE LA PRESSE

Voulez-vous être informé avec exactitude et rapidité de tout ce qui s'imprime dans les Journaux et Revues français et étrangers sur un *sujet* un *fait*, ou une *personnalité* quelconque?—Adressez-vous, 157, rue Montmartre, à l'**Argus de la presse,** A. CHÉRIE, Directeur; Paris.—Depuis 10 ans, l' **Argus,** a fournit à ses abonnés *plus de deux millions* d'extraits de journ aux sur n'importe quel sujet.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΓΓΛΙΚΗΣ

Καθηγητὴς ἔχων διαθεσίμους ὥρας τινάς, ἀναλαμβάνει τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀγγλικῆς ἐν βραχεῖ διαστήματι καὶ μὲ συγκαταβατικὰ σχετικῶς δίδακτρα. Ἡ «Ἑβδομὰς» συνιστᾷ αὐτὸν δια τὴν καλὴν καὶ πρακτικὴν αὐτοῦ μέθοδον.

Διεύθυνσις Ὁδὸς Πινακωτῶν 39

REVUE

POLITIQUE ET LITTERAIRE

REVUE BLEUE

Paraissant le Samedi

Six mois 20 fr. Un an 35

PARIS

111. Bd. St Germain 111.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ ΑΡΝΙΩΤΟΥ

Ὁδὸς Σοφοκλέους.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ